

HZ. PEYGAMBER'İN DÜŞMANLARINDAN KORUNMASI PROTECTION OF THE PROPHET FROM THE ENEMIES

Geliş Tarihi: 17.10.2019 Kabul Tarihi: 02.06.2020

✉ ALİ BAKKAL

PROF. DR.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

orcid.org/0000-0003-4948-2736

alibakkal52@gmail.com

ÖZ

Kelâm terminolojisinde “peygamberlerin Allah tarafından günah işlemekten korunması”na “ismet” denir ve bu, peygamberlerin ortak özelliklerindedir. Ancak Hz. Peygamber’in ismet sıfatının yanı sıra “insanlar tarafından öldürülmekten de korunması” gibi farklı bir özelliği vardır. Mâide suresinin 67. âyetinde Cenâb-ı Allah, Hz. Peygamber’i (s.a.s.) koruyacağını vaat etmiştir. Hz. Peygamber (s.a.s.) on yıllık Medine döneminde küçükü büyüklü yüz dolayında askerî operasyona imza atmış ve bunların otuzunda operasyonu bizzat kendisi yönetmiştir (gazve). Medine döneminin ilk yarısında sadece Mekkeli müşrikler ve Medinelî Yahudilerle çarpışırken ikinci yarısında Arap Yarımadasında yaşayan bütün Arap kabileleriyle münasebet halinde olmuş ve bunların çoğu ile savaşmak mecburiyetinde kalmıştır. Hasmane ilişkiler sonucunda sadece savaş yapılmamış, aynı zamanda düşmanları Hz. Peygamber’i (s.a.s.) ortadan kaldırmak için çeşitli suikastlar düzenlemişlerdir. Bu çalışmadaki amacımız ilk dönem siyer ve hadis kaynaklarına müracaat ederek Hz. Peygamber’in (s.a.s.) çeşitli suikastlardan ne şekilde korunduğunu tespit etmek ve bunları kronolojik olarak bir araya getirmektir.

Anahtar Kelimeler: Peygamber, Muhammed, Hz. Peygamber’in korunması, Mucize, Düşman, Suikast.

ABSTRACT

In Kalam terminology, “the protection of prophets from sins by Allah” is called “ismah” and this is one of the common attributes of prophets. However, the Prophet Muhammad has a distinctive feature in addition to ismah, which is “to be protected from being killed by people”. In the 6th verse of Surah al-Ma’idah, Allah the Almighty promised to protect the Prophet (saw). During the ten-year Madinah period, the Prophet carried out approximately one hundred military operations and directed thirty of them himself (ghazwa). He fought with the Meccan polytheists and the Jews of Madinah in the first half of the Madinah period. In the second half, however, he was in contact with all Arab tribes living in the Arabian Peninsula, and had to fight with most of them. As a result of hostile relations not only wars were fought but also his enemies organized assassinations to eliminate him. Our aim in this study is to determine how the Prophet was protected from various assassinations, and to bring them together in chronological order by applying to the sources of the first period of *siyar* and *hadith*.

Keywords: Prophet, Muhammad, Protection of the Prophet Muhammad, Miracle, Enemy, Assassination.

PROTECTION OF THE PROPHET FROM THE ENEMIES

SUMMARY

As stated in the Qur'an, the Prophet Muhammad is the last messenger sent by Allah to mankind, and the Qur'an is the last divine script. The holy birth and survival of the Prophet was necessary until the revelation of the Qur'an was completed. There were no such necessities for other prophets. If a prophet was murdered, Allah did send another prophet. Logical it is that the holy protection is necessary; nevertheless, Allah promised protection from the people who want to murder him (Ma'idah, 5/67). Apparently this promise was realized as the Prophet Muhammad died not by an assassination but from an illness at his home. Theologians and hermeneutics comprehended the subject of protection as a protection from killers and stated that his survival was one of his miracles. Protection of Prophet Ishmael and Prophet Muhammad's father Abdullah from being sacrificed should be evaluated within the protection. Protection of his ancestors is a kind of protection indirectly. The protection of the Prophet Muhammad when he was a 6-year-old child in Madinah, and when he was 12 from the Jewish by Bahira should be evaluated in the same way. He was protected from the assaults of Abu Jahl, Abu Lahab's wife Umm Jamil, and Walid ibn al-Mughirah after his prophethood; his enemies did not see him leaving his house and in the Cave of Sawr, Suraqah could not catch him because his horse slipped, and during the Hijrah, a shepherd saw him on the way and wanted to tell people, but later he forgot why he came to Mecca; he (saw) escaped from the assassinations of Du'thur ibn al-Harith known as Gawrath, Thumamah ibn Uthal the hired killer of Abu Sufyan, Fadala ibn Umayr, Shaybah ibn Uthman, Amir ibn Tufayl, and Banu Nadir; He was saved from the poisonous food offered to him after the Conquest of Khaybar. Although some of these may seem to be natural, the great number of them occurred because Allah informed him of what was happening. Incidents of this kind are khabari miracles. He was saved directly by the intervention of Allah during some events such as an assailant facing him did not see him, the sword fell from the attacker's hand, and the horse slipped. These are known as kawni miracles. By overgeneralizing the negative answers given to the polytheists who asked for miracles during the Meccan period, some researchers draw the conclusion and claimed that the only miracle of the

Prophet Muhammad is the Holy Qur'an. Thus, they claimed that the protection of the Prophet occurred naturally or some of such events even did not even happen. Some academicians even claimed that the Prophet learned about assassinations not by revelation but by human relations because they are fixed to think that the Qur'an is the only revelation. Indeed, those claimers who say the Qur'an is the only revelation are very rapacious group. The great part of the scholars are of the opinion that other revelations exist as well. Therefore, the assassinations were pre-told by the angel Jibreel. The negative answers to polytheists do not mean that the Qur'an is the only miracle. According to their nature, miracles are three kinds: kawni, khabari (information-related), and logical. According to purpose: guiding to the true path, helping and perishing. Challenging occurs only at miracles for the true path. The only true path miracle is the Qur'an. There are other kinds of miracles such as help, kawni, information-related, and logical. Related to the protection of the Prophet, some kawni and khabari miracles occurred. In this study, four, three and eight events during the Hijrah, Mecca and Madinah periods are identified, all of which are related to the protection of the Prophet. Some occurred naturally, but most of them by miracle. A few reports are weak but we may accept them according to the methodology of hadith. But, ones who are accepting them cannot be criticized unless we carry them to the dimensions of faith. The verse promising the protection of the Prophet Muhammad was revealed after the sixth year of the Hijrah. Therefore, the Prophet did not know his divine protection. For this reason, he wore armor, used helmet, and companions protected him during dangerous times. After the assassinations increased in the Madinah period, it is understood that conveying duty slowed down. Therefore, Allah promised his (saw) protection for conveying duty. Yet, it could be said that even this promise was conditioned. First, precautions should not be ignored. Second, it is granted until the revelation of the Qur'an is completed. The Prophet continued his struggle under a natural reality and reasonable precautions. The miracles in his life are the heavenly helps (divine intervention) when his conveying duty was in danger. He established a state not on the miracles but on the realities of the life.

GİRİŞ

Cenâb-ı Allah, “Ey Peygamber! Rabbin-den sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O’nun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun. Allah, seni insanlardan korur. Şüphesiz Allah, kâfirler topluluğunu hidayete erdirmeyecektir.”¹ âyetiyle Hz. Peygamber’i koruyacağını vaat etmiştir.

Hız. Peygamber’in korunması Kur’ân’da “ismet” kavramıyla ifade edilir. Sözlükte “ismet”, “engel olmak, gelebilecek zararları bertaraf edip korumak” anlamına gelen “asm” kökünden türemiş bir isimdir. Kelâm literatüründe ismet kavramı, “peygamberlerin Allah tarafından günah işlemekten korunması” anlamında ilmî bir terim olarak kullanılır. Peygamberler her türlü ahlak güzelliğine sahip olan örnek insanlardır. Ahlakî özelliklerinin yanı sıra onlarda bulunması gereken ortak özellikler; sıdk, emânet, fetânet, ismet ve tebliğ sıfatlarıdır. Ehl-i sünnet ve Mu‘tezile’ye göre “ismet” sadece peygamberlere ait bir sıfat iken, Şîa mezhebinin hemen bütün kolları imamların da mâsum olduğuna inanmaktadırlar.² Ancak bizim bu çalışmada araştırma konusu yaptığımız “ismet”, kelâm literatüründeki anlamıyla “Cenâb-ı Allah’ın Hz. Peygamber’i (s.a.s.) günah işlemekten korunması” değil, “düşmanları tarafından öldürülmekten korunması”dır.

Kelâm ilminde Hz. Peygamber’in (s.a.s.) korunması meselesi genellikle Resûl-i Ekrem’in nübüvvetini ispat delilleri arasında işlenir. Ebû Mansûr el-Mâtürîdî (ö.333/944), Hz. Peygamber’in (s.a.s.) nübüvvetini ispat eden delilleri beş kısma ayırır ve “Dördüncüsü, muhâlifler kendisine zarar vermeye çalıştığı halde hazırladıkları bütün tuzaklardan kurtulması ve Allah’ın himayesine mazhar olmasıdır”³ der. Mu‘tezile’nin önde gelen imamlarından Kâdî Abdülcebâr (ö.415/1025)

¹ el-Mâide, 5/67.

² Mehmet Bulut, “İsmet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 23/134.

³ Mustafa Saim Yeprem, *Mâtürîdî’nin Akîde Risâlesi ve Şerhi* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011), 29.

da *Tesbîtu delâili'n-nübüvve* adlı eserinde Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Allah tarafından korunması meselesini onun mucizeleri arasında sayar.⁴

Bu çalışmada konu mucize kavramı zaviyesinden ele alınmayacaktır. Zira farklı kelâm ekollerine göre mucizenin tanımı farklılık arz etmektedir. Birisinin tanımına göre mucize sayılan bir fiil, diğersinin tanımına göre mucize sayılmamaktadır. Burada maksadımız Hz. Peygamber'in (s.a.s.) korunmasının mucize olup olmadığını tartışmak değil, onun bilfiil nasıl korunduğunu ortaya koymaktır. Bu korunma şekli mucize olmayan ama dikkati çeken tabii yollarla da olabilir.

Zemahşerî'ye (ö. 538/1144) göre Allah'ın Hz. Peygamber'i (s.a.s.) insanlardan koruması, "öldürülme koruması"⁵ anlamındadır. Fahreddin Râzî'ye (ö. 606/1210) göre de Hz. Peygamber'in (s.a.s.) korunmasından maksat öldürülme koruması olmakla birlikte, âyette, Resûl-i Ekrem (s.a.s.) hakkında öldürülme dışındaki diğer bütün belâ ve sıkıntılara katlanması gerektiği hususunda bir uyarı bulunmaktadır. Zaten peygamberlerin sorumluluğundan daha ağır ve meşakkatli bir mesuliyet de yoktur.⁶

Âyetin nüzul sebebi hakkında çeşitli rivayetler vardır. Taberî (ö. 310/923) âyetin bundan önceki âyetlerde eleştirilen Yahudi ve Hıristiyanlar hakkında indiğini söyler. Buna göre Cenâb-ı Allah, Resûl-i Ekrem'e (s.a.s.) Allah'ın indirdiği âyetleri onlara tebliğ etmeyi sürdürmesini ve onların çarpık tavırlarını önemsememesini emretmektedir.⁷ Râzî, âyetin Uhud savaşından sonra nazil olduğu kanaatindedir. Âyet ininceye kadar Hz. Peygamber'in (s.a.s.) muhafızlığını Sa'd b. Ubâde ve Huzeyfe b. el-Yemân yaparlardı.⁸

Bu âyetin hicretin altıncı yılında Medine'de indiği tahmin edilmektedir. Hicretin beşinci yılında Dûmetü'l-Cendel, Benî Mustalık (Müreyşi'), Ahzâb (Hendek) ve Benî Kureyza gazveleri yapıldı. Altıncı senesinde ise Kuratâ, Gamre, Birinci Zü'l-Kassa, İkinci Zü'l-Kassa, Cemûm, Îs, Taref, Sîfulbahr (Habat), Vâdilkurâ, Dûmetü'l-Cendel, Fedek, Medyen, Hayber, Benî Ureyne ve Üseyr b. Zârim'i Katl ve Hismâ (Benî Cüzâm) seriyeleri, Benî Lihyân ve Gâbe (Zûkared) gazveleri ve Hudeybiye seferi gerçekleştirilmiştir. Benî Fezâreli Ümmü Kırfe ile İslâm düşmanı Yahudi Ebû Râfi' de hicretin altıncı yılında öldürülmüştür. Hicretin beşinci ve

⁴ Kâdi Abdülcebâr b. Ahmed, *Tesbîtu delâ'ili'n-nübüvve (Mucizelerle Hz. Peygamber'in Hayatı)*, çev. M. Şerif Eroğlu & Ömer Aydın (İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı, 2017), 450-452.

⁵ Zemahşerî, Ebû'l-Kâsım Cârullah Mahmûd b. Ömer b. Muhammed el-Hârizmî, *Keşşâf Tefsiri*, çev. Abdülaziz Hatip vd. (İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2017), 2/502.

⁶ Fahrüddin er-Râzî, *Tefsîr-i Kebîr – Mefâtihu'l-Gayb*, çev. Lütfullah Cebeci vd. (Ankara: Akçağ Yayınları, 1990), 9/ 158.

⁷ İzzet Dedveze, *Nüzul Sırasına Göre Kur'an Tefsiri*, çev. Mehmet Baydaş vd. (İstanbul: Ekin Yayınları, 1997), 7/139.

⁸ Râzî, *Tefsîr-i Kebîr*, 9/158.

altıncı yılları tam olarak savaş yıllarıdır. Hz. Peygamber'in maruz kaldığı suikastların önemli bir kısmı bu yıllarda yapılmıştır. Artık savaşlar sadece Kureyş kabilesi ve Medine Yahudilerine karşı değil, kuzeyden güneye, doğudan batıya bütün Arap Yarımadasında bulunan bütün Arap kabilelerine karşı yapıyordu. Düşmanlar çeşitlenmiş ve artmıştı. Ayrıca çoğu ticaret kervanlarının yolu Medine'den geçiyor ve kervanlar bir müddet burada konaklıyordu. Bu durum bazı menfaatler sağlamış olsa da beraberinde bazı tehlikeler getiriyordu. Nitekim bazı saldırganların bu ticaret kervanlarıyla Medine'ye geldikleri anlaşılmaktadır. Hz. Peygamber'in ayrıca bazı kritik durumların haricinde bekçileri ve koruyucuları bulunmuyordu. Savaş esnasında bile bazen yalnız kaldığı olurdu. Bu şartlar altında Hz. Peygamber'in tebliğ konusunda daha ihtiyatlı bir tavır sergilemeyi düşündüğü söylenebilir.

Şeyh Muhammed Abduh (1849-1905) ve Muhammed Reşid Rızâ'ya (1865-1935) göre bu âyetin bir anlamı da, Hz. Peygamber'e tebliği dolayısıyla eziyet eden kâfir topluluğunu Cenâb-ı Allah'ın bekledikleri sonuca ulaştırmayacağıdır.⁹

Hz. Muhammed (s.a.s.), son peygamber (hâtemü'l-enbiyâ)¹⁰ olduğu ve kemâle erdirilmiş bir dini¹¹ tebliğ etmekle görevlendirildiği için, dünyaya gelmesi ve görevini tam olarak ifa etmesi hususunda bir engel bulunmaması gerekmektedir. Onun bu görevi, hem dünyaya gelmesine vesile olan ecdadının korunmasını, hem de görevini tam olarak ifa edinceye kadar kendisinin korunmasını gerekli kılmaktadır. Hayatına bakıldığı zaman da bu korumanın gerçekleştiği görülmektedir. Cenâb-ı Allah bazen tabii yollarla, bazen de olağanüstü hallerle Resûlünü korumuştur. Hz. Peygamber'in aksine diğer peygamberler öldürülebilirler. Nitekim İsrâiloğulları kendilerine gönderilen bazı peygamberleri öldürmüşlerdi.¹² Ancak öldürülen peygamberden sonra başka bir peygamber gönderildiği için bu durum tebliğ güvenliği açısından bir sakınca teşkil etmiyordu.

Bu çalışmadaki amacımız ilk dönem siyer ve hadis kaynaklarına müracaat ederek Hz. Peygamber'in (s.a.s.) ne şekilde korunduğunu tespit etmek ve bunları kronolojik olarak bir araya getirmektir.

Bu çalışmada kullandığımız ana kaynaklar İbn İshâk (ö.151/768), Vâkîdî (ö. 207/823), İbn Hişâm (ö. 218/833), İbn Sa'd (ö.230/845) ve Belâzürî (ö. 279/892) gibi ilk siyer müelliflerinin eserleri ile başta Buhârî'nin *Sahîh*'i olmak üzere diğer hadis müellifâtıdır. Bu kaynakların yanı sıra kişiler ve olaylar hakkında kısa bilgi için *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm An-*

⁹ Şeyh Muhammed Abduh & Muhammed Reşid Rızâ, *Menâr Tefsiri*, çev. Mehmet Erdoğan & İbrahim Tüfekçi (İstanbul: Ekin Yayınları,2011), 7/ 24.

¹⁰ el-Ahzâb, 33/40.

¹¹ el-Mâide, 5/3.

¹² el-Bakara, 2/87; el-Mâide, 5/70.

siklopedisi'nin ilgili maddelerine müracaat ettik. Ayrıca zamanımızda Hz. Peygamber'in hayatı hakkında yazılmış en geniş siyer kitabı olması ve verdiği bilgilerin kaynaklarını da zikretmesi sebebiyle M. Âsım Köksal'ın dokuz ciltlik "İslâm Tarihi: Hz. Muhammed ve İslâmiyet" adlı eserini de kaynak olarak kullandık.

1. Hz. Peygamber'in Ecdadının Korunması

Hz. Peygamber, "Ben iki kurbanlığın oğluyum."¹³ hadisindeki "kurbanlık" kavramıyla Hz. İsmail ve babası Abdullah'ı kastetmektedir. Her ikisi de kurban edilmek istendi, fakat ikisi de sonuç itibarıyla kurban edilmedi ve Hz. Peygamber (s.a.s.) de onların soyundan gelmiş oldu. Eğer kurban edilmiş olsalardı, onun da dünyaya gelmemesi gerekiyordu. İkisinin kurban edilmekten kurtulması dolaylı olarak Hz. Peygamber'in de korunması anlamına gelmektedir.

1.1. Hz. İsmâil'in Kurban Edilmekten Kurtarılması

Hz. İbrâhim, kavmi tarafından ateşe atılıp Allah'ın yardımıyla yanmaktan kurtulduktan sonra, hiç çocuğu olmadığı için Cenâb-ı Allah'tan sâlih bir evlât ister. Kendisine ilk çocuk olarak İsmâil verilir. Babasıyla beraber yürüyüp gezecek çağa gelince Cenâb-ı Allah İbrâhim'den oğlunu kurban etmesini ister. İbrâhim oğlunu kurban etmeye teşebbüs eder, fakat Allah tarafından tâbi tutulduğu bu imtihanda başarılı olduğu ortaya çıkınca oğlunun yerine semadan kurban olarak bir koç gönderilir;¹⁴ böylece oğlu da kurtulmuş olur.¹⁵

Kur'ân-ı Kerim'de kurban edilmesi istenen çocuğun ismi geçmez. Tevrat'a göre bu çocuk İshâk'tır.¹⁶ Kurban edilecek çocuğun isminin Kur'ân'da yer almaması, buna mukabil Tevrat'ta İshâk olarak belirtilmesi, Müslümanlar arasında görüş farklılıklarının ortaya çıkmasına sebep olmakla birlikte¹⁷ çoğunluğun kabul ettiği görüşe göre kurban edilmek istenen çocuğun ismi İsmâil'dir. Bu hususta hem âyetlerin hem hadislerin açık işareti bulunduğu kabul edilmektedir. Saffât suresinin 112. âyetinde Hz. İbrahim'in İshâk ile müjdelendiğinden söz edilir. Ancak bundan önce 100-107. âyetlerde Hz. İbrahim'in önceden var olan başka bir çocuğundan ve onun kurban edil-

¹³ Hâkim, Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdullah b. Muhammed en-Nisâbüri, *el-Müstedrek 'ale's-Sahîhayn*. 4 Cilt. thk. Mustafa Abdülkâdir Atâ. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1411/1990, 2/342; İsmail b. Muhammed el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ ve müzîlül-İlbâs 'amme'stehere mine'l-ehâdîsi 'alâ elsineti'n-nâs*, 2. Baskı. 2 Cilt (Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsî'l-'Arabî, h. 1351), 1/199 (No: 606).

¹⁴ es-Sâffât 37/99-111.

¹⁵ Ömer Faruk Harman, "İsmâil", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 23/78.

¹⁶ Tekvin, 22/26.

¹⁷ Harman, "İsmâil", 78-79.

mesinden bahsedilir. İşte bu çocuk İsmâil'dir. Hz. Peygamber (s.a.s.) de, "Ben iki kurbanlığın oğluyum" hadisiyle, hem kendisinin Hz. İsmâil'in soyundan geldiğini, hem de kurban edilmek istenen çocuğun adının İsmâil olduğunu işaret etmiştir. Ayrıca sadece kendisinin değil, "Bütün Araplar İsmâil b. İbrahim'in neslindedir"¹⁸ hadisiyle bütün Arapların Hz. İsmâil'in neslinden geldiğini beyan etmiştir.

Hz. Muhammed'in (s.a.s.) dünyaya gelebilmesi için ecdadının da korunması gerekiyordu. Bu olay vesilesiyle en önemli dedelerinden biri olan İsmâil kurban edilmekten korunmak suretiyle, dolaylı olarak Hz. Peygamber (s.a.s.) de korunmuş oluyordu.

1.2. Babası Abdullah'ın Kurban Edilmekten Kurtulması

Kureyş kabilesinin reisi ve Hz. Peygamber'in dedesi Abdülmuttalib zemzem kuyusunu ortaya çıkarmak istediği zaman, Kureyş'in ileri gelenleri ona engel olmak istemişler, o da "kendisine destek ve yardımcı olacak on oğlu olursa, onlardan birisini Kâbe'nin yanında kurban etmeyi" adanmıştı. Abdülmuttalib otuz yıl sonra arzu ettiği şekilde on oğlunun yetiştiğini görünce, yapmış olduğu adağı onlara bildirdi ve kendilerinden Allah için yapılmış olan bu adağın yerine getirilmesine razı olmalarını istedi. Oğulları babalarının isteğine boyun eğerek "Bu işi nasıl yapalım?" dediler. Abdülmuttalib, "Her biriniz birer ok alsın; üzerine ismini yazsın; sonra da onları bana veriniz!" dedi. Oğulları onun dediğini yaptı. Abdülmuttalib okları alarak Kâbe'nin içindeki Hübel putunun yanına vardı. Ok çekme görevlisine, "Şu oğullarımın oklarını çek!" dedi ve onlar hakkında yapmış olduğu adağı anlattı. Görevli oku çekince Abdullah'a çıktı. Abdülmuttalib onu boğazlamak üzere elinden tutup bıçağını yanına alarak İsaf ve Nâile putlarının yanlarını doğru ilerlemeye başladı. Kureyş'in ileri gelenleri Abdülmuttalib'in önüne çıkarak "Ey Abdülmuttalib! Ne yapmak istiyorsun!" diye sordular. Abdülmuttalib, "Onu boğazlıyacağım!" dedi. Kureyşliler ile Abdülmuttalib'in oğulları, "Vallâhi, meşru bir mazeret ve zarûret olmadıkça, onu boğazlayamazsın! Çünkü sen bunu yapacak olursan, herkes getirip oğlunu boğazlamaya kalkar! Buna devam edince de insanların kökü kesilir!" dediler. Abdullah'ın dayısı Muğîre b. Abdullah, "Gerekirse, onu kurtarmak için mallarımızın tamamını feda edebiliriz!" diye ekledi. Sonra Kureyşliler bu problemi çözmek için Şam'daki kâhin bir kadına gitmesini tavsiye ettiler. Medîne'ye geldiklerinde kâhinin Hayber'de olduğunu öğrendiler. Hayber'de onunla buluştular. Kâhin, "Sizde bir insanın diyeti ne kadardır?" diye sordu. Onlar "On deve" dediler. Kâhin, "Hemen memleketinize dönün. Adamınızı ve on deveyi ok çektiğiniz yere yaklaştırın; her ikisi için ok çekin. Eğer ok adaminize çıkarsa, Rabbinizi hoşnut edinceye

¹⁸ İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/36.

kadar develerin sayısını arttırıp ok çekmeye devam edin. O develere çıktığı zaman onları boğazlarsınız. Böylece Rabbiniz sizden hoşnut olmuş, adanınız da kurtulmuş olur!” dedi.

Mekke’ye gelip Hübel putunun karşısında tekrar ok çekmeye başladılar. İlk çekilişte ok Abdullah’a isabet etti. Sonra develeri on adet arttırdılar. İkinci çekilişte de ok Abdullah’a isabet etti. Bu şekilde her çekilişte develeri on adet arttırarak dokuz çekiliş yaptılar ve hepsinde ok Abdullah’a isabet etti. Onuncu kez çekim yaptıklarında develerin sayısı 100’e yükselmişti ve bu kez ok develere çıktı. Bunun üzerine Abdümttalib 100 deveyi Safâ ve Merve arasında kesip bıraktı. Onların etlerinden insan, hayvan, kurt, kuş... yemeyen bir canlı kalmadı.¹⁹ Böylece Hz. Peygamber’in babası Abdullah kurban edilmekten kurtuldu. O günden itibaren insan diyeti 100 deve olarak kabul edildi ve bu uygulama adet haline geldi.

2. Nübüvvetten Önce Korunması

2.1. Medine’de Çocuk İken Yahudilerden Korunması

Hz. Peygamber altı yaşında iken annesi Âmine, yanına Ümmü Eymen’i de alarak, iki deve ile Medine’ye gitmişti. Amaçları, hem Abdümttalib’in annesi tarafından dayıları olan Adiy b. Neccâr oğullarını, hem de eşi Abdullah’ın mezarını ziyaret etmektir. Medine’de Neccâr oğullarından Nâbiğa’nın evinde yaklaşık bir ay kadar misafir olarak ikamet etmişlerdir. Resûl-i Ekrem Medine’ye hicret ettiğinde bu evi tanımış ve orada misafir olarak kaldıklarını söylemiştir.²⁰

Medine’de bulunduğu sırada bir Yahudi Hz. Peygamber’e (s.a.s.) dikkatlice baktıktan sonra, ertesi gün gelip yalnız başına iken Resûl-i Ekrem’in yanına sokulmuş ve “Ey çocuk! Senin adın ne?” demiş, “Ahmed” cevabını alınca, Yahudi “Bu, bu ümmetin peygamberi olacak!” diye haykırılmış.²¹ Ümmü Eymen de Medine’deki bir hatırasını şöyle anlatmaktadır: “Bir gün, gündüz ortasında, Yahudilerden iki kişi yanıma geldiler. ‘Bize Ahmed’i çıkar!’ dediler. Ben de dışarı çıkardım. Ona, Ud yerine varıncaya kadar uzun uzun baktıktan sonra, birinin diğerine, ‘O, bu ümmetin peygamberidir. Burası da onun hicret yeridir. Bu memlekette savaş ve sürgün gibi büyük işler olacaktır’ dediği tamamıyla hatıramdadır.” Hz. Âmine, Medine’de daha fazla kalmayı uygun bulmaz ve Mekke’ye dönmek üzere yola çıkar. Fakat yolda hastalanır, Mekke ile Medine arasında

¹⁹ Muhammed İbn İshâk, *Hz. Peygamber’in Hayatı ve Gazveleri –Kitâbü’s-Siyer ve’l-Meğâzî*, çev. Ali Bakkal (İstanbul: İlk Harf Yayınları, 2013), 57-68; İbn Hişâm, Ebû Muhammed Abdümelik b. Hişâm, *es-Sîretü’n-Nebeviyye*, thk. Mustafâ es-Sekâ vd. (Beyrut: Dâru İbn Kesîr, 1427/2005), 149-151; M. Âsım Köksal, *İslâm Tarihi Hz. Muhammed ve İslâmiyet (Mekke Devri)*, İstanbul: Şâmil Yayınevi, 1981), 32-36.

²⁰ Köksal, *İslâm Tarihi (Mekke Devri)*, 64.

²¹ Köksal, *İslâm Tarihi (Mekke Devri)*, 64-65.

bulunan Ebvâ köyüne geldiklerinde otuz yaşında iken orada vefat eder.²²

2.2. Bahîrâ Eliyle Korunması

Hız. Peygamber (s.a.s.) henüz on iki (bir başka rivayete göre dokuz) yaşında iken amcası Ebû Tâlib, kendisini Kureyş'e ait bir ticaret kervanı ile Suriye'ye götürmüştü. Önceki seferlerde olduğu gibi kervan Busrâ'da, Bahîrâ diye bilinen bir rahibin manastırı yanında konaklamıştı. Önceki seyahatlerinde de Kureyşliler burada konakladıkları halde Bahîrâ onlarla ilgilenmezdi. Ancak bu defa bir bulutun kervanı gölgelediğini görünce onları yemeğe davet etti. Kervandakiler yaşı küçük olduğu için Hız. Peygamber'i kervanın yanında bırakıp Bahîrâ'nın davetine icabet ettiler. İçlerinde görmeyi umduğu sima yoktu. Herkesin gelip gelmediğini sordu. Bir çocuğun dışında herkesin geldiğini söylediler. Bahîrâ onun da gelmesini istedi. Hız. Peygamber gelince kendisiyle bizzat ilgilendi. Ona çeşitli sorular yöneltti. Sırtına baktığında peygamberlik mührünü gördü. Onun ileride peygamber olacağını anladı.

Ebû Tâlib'e dönüp, "Bu senin neslinden midir?" diye sordu.

Ebû Tâlib, "Oğlumdur!" dedi.

Bahîrâ, "O senin oğlun değildir. Ben, bu çocuğun babasını kitaplarda sağ olarak bulmuyorum!" dedi.

Ebû Tâlib, "O, benim kardeşimin oğludur." dedi.

Bahîrâ, "Babası ne oldu?" diye sordu.

Ebû Tâlib, "Bu, annesinin karnında iken öldü!" dedi.

Bahîrâ, "Doğru söyledin!" dedi ve arkasından "Annesi ne oldu?" diye sordu.

Ebû Tâlib, "Yakında öldü" dedi.

Bahîrâ, "Doğru söyledin" dedi ve "Kardeşinin oğlunu hemen memleketine geri götür. Yahudilerin ona zarar vermelerinden sakın! Vallahi onlar bu çocuğu görüp de benim onda sezdiğimi sezecek olurlarsa, mutlaka ona bir kötülük yapmak isteyeceklerdir. Çünkü, şu kardeşinin oğlunun ileride büyük bir şamı olacak. Hemen onu memleketine götür." dedi. Ebû Tâlib de Şam'a gitmekten vazgeçip mallarını Busrâ'da satarak Mekke'ye geri döndü.²³

Bazı rivayetlere göre burada üç kişi Hız. Peygamber'i (s.a.s.) görünce ona kötülük yapmak istemişler, fakat Bahîrâ onlara mâni olmuştur.²⁴

²² Köksal, *İslâm Tarihi (Mekke Devri)*, 65.

²³ İbn İshâk, *Hız. Peygamber'in Hayatı ve Gazveleri*, 107-114; Belâzürî, Ebû'l-Hasan Ahmed b. Yahyâ b. Câbir b. Dâvud, *Ensâbü'l-Eşrâf (Hız. Peygamber'in Hayatı ve Şahsiyeti, Siyasî ve Askerî Mücadeleleri)*, çev. Hikmet Akdemir (İstanbul: İlk Harf Yayınevi, 2018), 1/178-179; Köksal, *İslâm Tarihi (Mekke Devri)*, 78-81; Mustafa Fayda, "Bahîrâ", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1991), 4/486.

²⁴ Fayda, "Bahîrâ", 4/486.

3. Peygamber İken Korunması

3.1. Ebû Cehil'den Korunması

Ebû Cehil Hz. Peygamber'in (s.a.s.) baş düşmanlarından. "Ben Muhammed'i namaz kılarken görürsem onun boynuna basıp ezeceğim" diye Kureyş'e vaatte bulunmuş. Hz. Peygamber (s.a.s.) namaz kılmaya başladığı bir sırada durumu ona bildirmişler. Ebû Cehil gelip arzu ettiği şeyi yapmak için Hz. Peygamber'e (s.a.s.) doğru yaklaştığı zaman birden gerisin geriye kaçmaya başlamış. Kureyşliler neden kaçtığını sorunca onlara şöyle demiş: "Ona yaklaştığımda içi ateşle dolu bir çukurla karşılaştım, neredeyse içine düşecektim. Orada kanatları yeryüzünü kaplayacak genişlikte korkunç bir canavar vardı." Hz. Peygamber (s.a.s.) buyurdu ki, "Bu bir melekti. Eğer yaklaşıyadı parça parça onu alıp yutacaktı."²⁵

Bir başka rivayete göre bir gün Ebû Cehil Mescid-i Haram'a elinde bir taşla gelmişti. Bu taşla Hz. Peygamber'i (s.a.s.) vurmaya düşünüyordu. Hz. Peygamber (s.a.s.) de orada secde halindeydi. Hz. Peygamber'e (s.a.s.) doğru gitti. Kureyş onun taşı atmasını bekliyorlardı. Taş Ebû Cehil'in eline yapıştı, elleri bileklerine kadar kurudu. Geriye döndü. Sonra Hz. Peygamber'den (s.a.s.) eski haline gelmesi için dua etmesini istedi. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) dua etti ve elleri eski haline geldi.²⁶

3.2. Ebû Leheb'in Karısı Ümmü Cemîl'den Korunması

Ebû Leheb, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) amcası olmakla birlikte ona düşmanlık yapmakta Ebû Cehil'den geri kalmıyordu. Karısı Ümmü Cemîl de Resûl-i Ekrem'e (s.a.s.) düşmanlık konusunda Ebû Leheb'le yarışlıyordu. Hz. Peygamber'e (s.a.s.) eziyet vermek için zaman zaman onun geçeceği yollara dikenli çalılar dökerdi. Onların bu düşmanca tutumu üzerine Cenâb-ı Allah Tebbet sûresini indirdi. Sürede Ümmü Cemîl'in, "odun hamalı" (Tebbet, 111/4) olarak nitelendirilmesi kendisini kızdırmış, Hz. Peygamber'in ağzına vurmak maksadıyla eline bir taş alarak Mescid-i Haram'a gelmişti. Mescid'e geldiğinde Hz. Peygamber'in (s.a.s.) yanında Ebû Bekir de vardı. Ancak o, Ebû Bekir'i görüyor, Hz. Peygamber'i (s.a.s.) göremiyordu. Ebû Bekir'in yanına geldi, "Arkadaşın nerede?" diye sordu. Ebû Bekir "Onu ne yapacaksın?" diye cevap verince, "Onun beni hicvettiği duydum; Allah'a yemin olsun, onu bulursam bu taşı onun ağzına yapıştıracağım" dedi. Akabinde Hz. Ebû Bekir'e dönerek, "Parlak yıldızlara yemin

²⁵ Müslim, "Sıfâtü'l-münâfikîn", 6, (H. No: 2797); Kâdî İyâz, *eş-Şifâ bi-ta'rîfi hukûi ki'l-Mustafâ*, 2 Cilt. thk. Abdüsselâm Muhammed Emîn (Lübnan: Dâru'l-Kütübî'l-İlmîyye, 1971), 1/216.

²⁶ İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 268; Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, I, 216. İbn Kesîr, Ebû'l-Fis dâ İsmail b. Ömer b. Kesîr el-Kuraşî ed-Dımaşkî, *el-Bidâye ve'n-nihaye*, 15 cilt (Dâru'l-Fikr, 1407/1986), 3/42-43.

olsun ki, o bir şairdir, ben de bir şairim” dedi ve oradan ayrılıp gitti.²⁷

3.3. Velîd b. Mugîre’den Korunması

Hız. Peygamber’in ve İslâm’ın azılı düşmanlarından biri olan Velîd b. Mugîre Kureyş içinde akılı, dirayeti, güzel konuşması, şiir zevki ve zenginliğiyle öne çıkan bir kişiydi. Kureyş’in fikir babasıydı. Hâşimoğulları ile rekabet etmek onun için bir zevkti. Hac zamanı gelince Mina’da büyük bir ateş yaktırır; hacılara yemek dağıtırdı. Kibir ve ihtirası sebebiyle Hız. Peygamber’in davetini kabul etmedi. Kur’ân-ı Kerîm’in sihir, Hız. Peygamber’in de sihirbaz olduğu iddiasında bulundu. Hız. Peygamber’e olan kötülüklerini genellikle yeğeni Ebû Cehil vasıtasıyla yaptırıyordu. Velîd b. Mugîre ve onunla birlikte Hız. Peygamber’e kötülük yapan müşrikler hakkında yüz dört kadar âyet inmiştir. Velîd ve yeğeni Ebû Cehil hakkında o kadar çok âyet nâzil olmuştur ki, başka hiç kimse hakkında bu kadar çok âyetin inmediğine hayretle dikkat çekilmiştir.²⁸

Velîd b. Mugîre bir gün Hız. Peygamber’i (s.a.s.) öldürmek niyetiyle Mecsîd-i Haram’a gelmişti. Hız. Peygamber (s.a.s.) oradaydı. Fakat onu görmüyordu. Allah ondan görme yetisini almıştı. Sesini işittiği halde onu göremiyordu. Hız. Peygamber’in sesini işitince o tarafa doğru yöneldi, sonra arkadaşlarına doğru döndü. Arkadaşları onu çağırınca kadar onları da görmüyordu.²⁹

3.4. Hicret Esnasında Korunması

Mekke’deki ilk Müslümanlar kimi Habeşistan’a kimi Medine’ye hicret etmek suretiyle müşrikler için bir tehlike olmaktan çıkmışlardı. Ancak Hız. Peygamber’in (s.a.s.) hicreti onlar için bir tehlike oluşturabilirdi. Hız. Peygamber (s.a.s.) diğer Müslümanların hicret ettiği yere göç ederse, onları toparlayabilir ve ileriki zamanlarda kendileri için bir tehlike olabilirdi. Bu sebeple Kureyş, onun Mekke’den çıkmasına izin vermiyordu. Hicret, Resûl-i Ekrem (s.a.s.) için kritik bir yolculuktu. Onun şehirden çıktığını haber alan Mekkeliler her tarafa onu aramaya koyulmuşlar, hicretini önlemek istemişlerdi. Ne var ki Hız. Peygamber (s.a.s.) Allah’ın koruması altındaydı ve bu zorlu yolculukta özel olarak çeşitli şekillerde korunmuştu.

3.4.1. Evinden Çıkarken Korunması

Ebû Cehil, Hız. Peygamber’in (s.a.s.) Medine’ye hicretine mâni olmak

²⁷ İbn Hişâm, *es-Siretü’n-Nebeviyye*, 313-314; Belâzürî, *Ensâbü’l-Eşraf*, 1/222; Hâkim, *el-Müstedrek*, 2/361; Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/214.

²⁸ Mustafa Fayda, “Velîd b. Mugîre”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2013), 43/34.

²⁹ Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/215.

için Dârünnedve’de toplantı yapılmasını teklif etmişti. Toplantıda her kabileden seçilecek gençlerden meydana gelen bir topluluk tarafından öldürülmesi kararlaştırılmıştı.³⁰ Ebû Cehil’in başını çektiği bu heyet Resûl-i Ekrem’i öldürmek için evini kuşatıp geceyi orada geçirdiler. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) Hz. Ali’ye kendi yatağında uyumasını emretti, geceleyin Yâsîn sûresindeki “Onların boyunlarına demir halkalar geçirdik, o halkalar çenelerine dayanmıştır. Bu sebeple kafaları yukarıya kalkık durumdadır. Biz, onların önlerine bir set, arkalarına da bir set çekip gözlerini perdeledik. Artık görmezler.”³¹ âyetlerini okuyarak dışarı çıktı. Dışarı çıkarken üzerlerine toprak serpmiş, onlar da onu görmemişlerdi. Sabahleyin müşrikler Hz. Peygamber’in evinden çıktığını anlayınca, “Bu da Muhammed’in (s.a.s.) sihirlerinden bir sihiridir” diyerek başlarındaki toprakları silkeliyorlardı.³²

Öne çıkan rivayetlere göre Hz. Peygamber’e (s.a.s.) suikast haberi Cebrail tarafından verilmiştir.³³ M. Said Hatiboğlu ve Mehmet Azimli’ye göre ise İbn Sa’d’da yer alan bir rivayete dayanarak bu haber Resûl-i Ekrem’e (s.a.s.) amca kızı Rukayka tarafından getirilmişti.³⁴ Hz. Peygamber suikast haberini aldıktan sonra Hz. Ebû Bekir’in evine gitti. Sonra birlikte Sevr mağarasına hareket ettiler.

3.4.2. Sevr Mağarasında Korunması

Evinden çıkan Hz. Peygamber (s.a.s.) daha önce anlaştıkları üzere Medine yönünün ters istikametinde kalan Sevr mağarasına gittiler. Cenâb-ı Allah burada onları bazı mucizelerle korudu. Bir örümcek mağaranın önünde ağ örmüştü. Müşrikler mağaranın önüne kadar gelip “İçeri girelim” dediklerinde, Ümeyye b. Halef, “Oradaki örümcek ağını görmüyor musunuz? Ben bunun daha Muhammed doğmadan öncesine ait olduğu kanaatindeyim!” dedi. Mağaranın kapısında da iki güvercin duruyordu. Kureyşliler, “Eğer orada birisi olsa, bu güvercinler³⁵ orada durmaz” deyip³⁶ oradan ayrılıp gittiler.³⁷

³⁰ Belâzürî, *Ensâbü'l-Eşrâf*, 1/457.

³¹ Yâsîn, 36/89.

³² Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/214; Köksal, *İslâm Tarihi* (Mekke Devri), 405-406 (Ancak ilk siyer kitaplarında bu rivayete yer verilmemiştir).

³³ Belâzürî, *Ensâbü'l-Eşrâf*, 1/458; Ahmet Önkâl, “Hicret”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1998), 17/460.

³⁴ Mehmed Said Hatiboğlu, *Hz. Peygamber ve Kur’ân Dışı Vahiy*, 2. Baskı (Ankara: Otto Yayınları, 2009), 106; Mehmet Azimli, “Olağanüstü Olaylar Örgüsünde Hz. Peygamber’in Hicreti”, *Milel ve Nihal* 5/3 (Aralık 2008), 60.

³⁵ Belâzürî güvercinlerin varlığından söz etmez.

³⁶ Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/214-215.

³⁷ Abdürrezzâk, Ebû Bekr Abdürrezzâk b. Hemmâm b. Nâfi‘ es-San‘ânî el-Himyerî, *el-Musannef*, thk. Habîbu'r-Rahmân el-A‘zamî, İkinci Baskı, 11 Cilt (Beyrut: el-Mektebü'l-İslâmî h.1403) 5/389; İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 3/179-181;

3.4.3. Sürâka'ya Karşı Korunması

Sürâka b. Mâlik, Benî Müdlic kabilesinin reisi idi. Kabilesinden bazı kişilerle otururken Kureyş müşriklerinin elçisi gelip Resûl-i Ekrem'in Ebû Bekir ile birlikte Mekke'den çıktıklarını, onları yakalayana veya öldürene iki yüz deve ödül verileceğini haber verdi. O sırada Allah Resûlü (s.a.s.), Hz. Ebû Bekir ile birlikte Benî Müdlic'in memleketi olan Kudeyd mevkiinden geçiyordu. Kabile mensuplarından bir adam, sahil tarafında birilerini gördüğünü, bunların Muhammed (s.a.s.)'ve arkadaşları olabileceğini söyledi. Sürâka, Hz. Peygamber'i (s.a.s.) kendisi yakalamak istiyordu. Kabilesinin adamlarını şüphelendirmemek için, sahilden geçenlerin develerini kaybedip de aramaya çıkan kişiler olduğunu söyledi. Daha sonra oradan ayrılarak Hz. Peygamber'in (s.a.s.) izini takip etmeye başladı. Hz. Ebû Bekir, Sürâka'nın gelmekte olduğunu görünce telâşlandı. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) gayet sakin bir şekilde kendisine "Korkma, Allah bizimledir!"³⁸ âyetini okudu ve "Allah'ım! Bizi onun şerrinden koru" diye dua etti. Hz. Peygamber (s.a.s.) arkasına dönüp bakmıyor; Hz. Ebû Bekir ise tersine sık sık kafasını çevirip arkasına bakıyordu. Hz. Ebû Bekir bir ara, "Yâ Resûlallah! İşte atlı bize yetişti" dedi. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) ona bakıp, "Allah'ım! Onu düşür!" diye dua etti. Atı sürçen Sürâka yere düştü. Bazı rivayetlere göre bu durum üç kere tekrar etti. Bu durum karşısında Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Allah tarafından korunduğunu anladı ve Resûl-i Ekrem'i yakalamak bir yana bu sebeple kendisine bir kötülük geleceğinden endişelendi. Resûl-i Ekrem'den özür diledi. Arkalarından gelecek olanları engelleme sözü verdi ve kendisine bir emannâme verilmesini istedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.), Hz. Ebû Bekir'in kölesi Âmir b. Führeyre'ye bir emannâme yazmasını emretti. Sürâka kendisine verilen bu belgeyi Hz. Peygamber (s.a.s.) Taîf ile Ci'râne arasında bir yerde bulunurken gelip Müslüman oluncaya kadar saklamıştır. Sürâka, Hz. Peygamber'e yiyecek sağlama ve başka ihtiyaçlarını karşılama teklifinde bulundu. Ancak o, bunların hiçbirini kabul etmedi. Yalnız durumlarını kimseye bildirmemesini istedi. Sürâka da, Resûlullah'ı (s.a.s.) izlemeye çalışanları değişik yerlere yönlendirdi.³⁹

Azimli'nin atın sürçmesi gibi mucize addebilecek olayları kabul etmeyeceği açıktır. Ancak Sürâka'nın Hz. Peygamber'i yakalama teşebbüsünde bulunup bulunmadığını kabul edip etmediği açık değildir. "Suraka olayında

Belâzürî, *Ensâbü'l-Eşrâf*, 1/459; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*. thk. Ahmed Şâkir, 4/269; Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/214-215; Köksal, *İslâm Tarihi (Mekke Devri)*, 409-410.

³⁸ et-Tevbe, 9/40.

³⁹ İbn Sâ'd, *Tabakât*, 6/150-152; Buhârî, "Menâkıbü'l-ensâr", 45; Müslim, "Zühd" 75; Belâzürî, *Ensâbü'l-Eşrâf*, 1/462; Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/215; Köksal, *İslâm Tarihi (Mekke Devri)*, 418-421. Yavuz Ünal, "Sürâka b. Mâlik", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2010), 38/161.

öncelikle tek kişinin dört kişiyi takip etmesi, saldırması ve dört kişinin ondan korkması olayının problemlili olduğunu düşünüyoruz... Yine eğer Hz. Peygambere okuduklarını işitecek kadar yaklaştıysa, düşse bile kalkıp rahatlıkla onları yakalayabilirdi. Çünkü deve ile yolculuk ediyorlardı⁴⁰ gibi ifadelerinden, onun böyle bir olayın gerçekleştiğini kabul etmediği sonucunu çıkarmak mümkündür. Fakat, “Aslında bütün bunlar, kitaplarımızda harikulade olaylar çerçevesinde geliştirilip örülen ve Hz. Peygamber’i öldürmeye gelen bir zorbanın, bir anda koruyucu konumuna geçmesi şeklinde bir olay olarak aktarılmıştır”⁴¹ sözünden, Sürâka’nın takibi olayını kabul ettiği, bu münasebetle anlatılan olağanüstü olayların uydurma olduğu görüşünde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca emannâme meselesinin hakikatte gerçekleşmediğini, muhtemelen Hz. Peygamber’in (s.a.s.) hicretin ikinci yılında Zü’l-Üşeyre Gazvesi sırasında Sürâka’nın da mensubu olduğu Benî Müdlic’e misafir olduğu sırada onlarla yaptığı antlaşmalarla karıştırılan bir olay olduğunu belirtmektedir.⁴²

Öncelikle olayı “dört kişinin bir kişiden korkması” şeklinde ele alıp bu olayın belki hiç vuku bulmadığı izlenimini vermek doğru değildir. Eğer o dönemde biri kişi iyi atıcı ise karşı taraftan onlarca kişiye mukavemet edebilir. Bunun bir örneği Suheyb-i Rûmî’dir. Suheyb’in Mekke’den çıktığı haberini alan müşrikler onu yakalamak için peşine düşmüşler ve bir ok mesafesi yaklaşmışlardı. Ancak o, aralarında en iyi okçunun kendisi olduğunu hatırlatarak birkaç kişiyi vurmadan kendisini yakalayamayacaklarını söylemiş ve malının yerini haber vermek suretiyle onlardan kurtulmasını başarmıştır. Burada o sırada Hz. Peygamber’e savaş izni verilmediğini, o zamana kadar müşrikler Müslümanları öldürmüş olsalar da onlara kaba kuvvetle mukabele edilmediğini hatırlamak gerekir.

Olay gerçekse, meydana kavga ve ölüm olayı da yoksa; Sürâka niçin başını alıp geri döndü? Bütün rivayetler bize olayın gerçek olduğunu, Sürâka’nın geri dönüşünün de mucizevî hallerden sonra gerçekleştiğini göstermektedir. Sürâka olayı ile ilgili karışıklıklar, tezatlar hatta uydurmalar olabilir. Rivayetlerin tabiatında bunlar vardır. Ancak olayın gerçek olduğu reddedilemez. Dolayısıyla olay, Hz. Peygamber’in (s.a.s.) Allah’ın inayetiyle korunduğu bir hadise olarak ele alınmalıdır.

3.4.4. Çobanın Unutkanlığı

Bir çoban Hz. Peygamber ile Hz. Ebû Bekir’i hicret ederken görmüş ve durumu haber vermek üzere Mekke’ye gitmiş, ancak Mekke’ye vardığında oraya niçin geldiğini bir türlü hatırlayamamıştı. Hatırlamak için ne kadar çalıştıysa da gördüğü şeyi hatırına getirememişti. Sonra geri dönmek mec-

⁴⁰ Azimli, “Hz. Peygamber’in Hicreti”, 73.

⁴¹ Azimli, “Hz. Peygamber’in Hicreti”, 74.

⁴² Azimli, “Hz. Peygamber’in Hicreti”, 76.

huriyetinde kalmıştı.⁴³

3.5. Gavres'den Korunması

Dü'sûr b. el-Hâris b. Muhârib el-Gatafânî, Gatafân kabilesinin reisi olup Gavres(e) lakabıyla tanınırdı. Bazı kaynaklarda, Gatafân'ın Benî Muhârib koluna mensup olduğu için Muhâribî nisbesiyle anılır. Hicretin 3. yılında (624) Gatafân kabilesinin Benî Sa'lebe ve Benî Muhârib kollarına mensup bazı yağmacılar, Medine çevresindeki bazı yerleşim merkezlerine baskın yapmak niyetiyle, Dü'sûr'un başkanlığında Necid bölgesinde Züemer denilen yerde toplanmışlardı. Durumu haber alan Hz. Peygamber (s.a.s.) 450 kişilik bir askerî birlikte bunların bulunduğu yere geldi. Ancak Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) üzerlerine geldiğini önceden öğrenen Dü'sûr ve arkadaşları dağlara çekilip Hz. Peygamber'i (s.a.s.) ve ashabını gözetlemeye başlamışlardı. Bu sefer, Gatafân veya Enmâr Gazvesi diye bilinmektedir. Karşılarında düşman kuvveti bulamayan Hz. Peygamber (s.a.s.) Züemer'de karargâhını kurdu. Bu sırada sağanak halinde yağmur yağdı. Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) elbisesi ıslanmıştı. Elbisesini kurutmak için ashabından biraz uzaklaştı, kılıcını bir ağacın dalına astı ve ağacın gölgesine uzandı. Resûl-i Ekrem'i (s.a.s.) öldürmek için çok iyi bir fırsat çıktığını düşünen Gatafanlılar, bu işi yapması için Gavres'i teşvik ettiler. Gavres, hiç kimseye görünmeden Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) yanına kadar geldi. Kılıcını çekerek başucuna dikildi ve "Şimdi seni benden kim kurtaracak?" diye sordu. Hz. Peygamber, "Allah!" diye cevap verince, Gavres'in eli titremeye başladı ve kılıcı elinden düştü. Bazı rivayetlere göre tam o sırada Cebrail, onu göğsünden itti ve kılıcı yere düştü. Düşen kılıcı hemen eline alan Hz. Peygamber (s.a.s.) ona, "Şimdi seni benden kim kurtaracak?" diye sorunca Gavres, "Hiç kimse!" diye cevap verdi. Ancak Hz. Peygamber (s.a.s.) onu affetti. Gavres yaptığından o kadar pişman olmuş ve Resûl-i Ekrem'i de o kadar takdir etmişti ki arkadaşlarının yanına döndüğünde "Ben şimdi insanların en hayırlısının yanından geliyorum" demişti.⁴⁴ Bu olayın Zâtürrikâ' Gazvesi'nde geçtiği de söylenmektedir.⁴⁵

Azimli'ye göre tabii yollarla gerçekleşen olaylar, "insanüstü bir peygamber imajı arzusuyla devamlı bir şekilde insani platformdan insanüstü platformlara taşınmıştır. Bu mantığa göre, o peygamberdir, devamlı ko-

⁴³ Kādî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/215.

⁴⁴ Vâkıdî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ömer, *Hz. Peygamber'in Savaşları (Kitâbü'l-Megâzi)*, çev. Musa K. Yılmaz vd. (İstanbul: İlk Harf Yayınevi, 2014), 1/ 247-248; İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/34; Buhârî, "Cihâd" 84, 87, "Megâzi", 31, 32; Belâzürî, *Ensâbü'l-Eş-râf*, 1/ 540-541; Hâkim, *el-Müstedrek*, 3/31; Kādî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/214-215.

⁴⁵ İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/62; Müslim, "Salâtü'l-Müsâfirîn" 311 (No. 843); Abdullah Ay8 dınlı, "Dü'sûr b. Hâris", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 1994), 10/51.

runması ve mucizeler göstermesi gerekmektedir.”⁴⁶ Oysa Hz. Peygamber, suikast ve diğer her türlü tehlikelere karşı özel ilahi bir koruma ile korunmamaktadır.⁴⁷

Bize göre Hz. Peygamber tabii yollarla korunduğu gibi, yeri geldiği zaman mucizevî yollarla da korunur. Eğer Cebrail'in tabii yollarla bilinmeyen bir haberi vermesi, “beşer olan bir peygamberi insanüstü bir peygamber haline getirmek” ise, önce bunu kendisine Kur’ân’ı indirmek suretiyle Cenâb-ı Allah yapmıştır. Yine Kur’ân’da birçok haberî mucizeyi peygamberine verdiğini bildirmekle, o zatı insanüstü hale getiren Cenâb-ı Allah olmaktadır. Vahiy almakla veya mucize göstermekle bir peygamber insanüstü hale dönüşmez. Ancak son peygamber olduğu için vahyin tamamlanması için, Hz. Peygamber’in (s.a.s.) korunması gerekmektedir. Bazen mucizevî yollarla korunması onu beşer olmaktan çıkarmaz. Mucizeleri yaratan da Allah’tır. Hâtemü’l-Enbiya da olsa bir peygamber mucize göstermek istediği zaman bunu gösterme imkânına sahip değildir. Dolayısıyla mucize göstermeyi peygamberin zatına mahsus bir yaratma eylemi gibi görüp ona insanüstü bir değer atfedenler varsa, elbette yanlış düşünüyorlardır.

3.6. Ebû Süfyân’ın Kiralık Katilinden Korunması

Ebû Süfyân b. Harb bir gün Mekke’de Kureyş’ten bir topluluğa rastladı ve onlara “Çarşıda gezerken Muhammed’i öldürecek birisi yok mu?” dedi. Bedevi Araplardan birisi Ebû Süfyân’ın yanına yaklaşıp, “Ben, adamların kalbi en katı, tutuş ve yakalayışı en sert, saldırışı en çabuk ve hızlı olanıyım. Eğer sen, benim yiyeceğimi sağlarsan gidip onu öldürürüm. Yanımdaki kartal kanadını andıran hançerimi onun tepesine vururum. Sonra yolcu kafilesi içine karışırım. Sür’atle herkesi geride bırakır, geçerim. Çünkü ben en tenha ve kestirme yolları bilen kılavuz kişiyim” dedi.

Bedevi hazırlanıp geceleyin yola çıktı. Altıncı gün sabahleyin Medine’ye geldi. Hz. Peygamber’i (s.a.s.) soruşturmaya başladı. Kendisine o sırada Abdüleşhel oğullarının mescidinde olduğu söylendi. Resûl-i Ekrem adamı uzaktan görür görmez ashabına, “Şu adam suikast yapmak istiyor! Allah’a yemin olsun, onunla yapmak istediği şey arasında Yüce Allah durmaktadır” dedi.

Bedevi durdu, “Abdülmuttalib’in oğlu hanginiz?” diye sordu. Resûl-i Ekrem “Benim!” dedi. Bedevi, Resûl-i Ekrem’e doğru yönelmiş giderken Üseyd b. Hudayr onu, izarının eteğinden tuttu ve hızla çekti. Elbisesi içinde gizlediği hançer açığa çıktı. Üseyd hemen adamın üzerine atlayıp boğazını sıktı. Bedevî “Kanımı bağışla Yâ Muhammed!” diye bağırdı.

Hz. Peygamber (s.a.s.) “Sen bana doğruyu söyle; buraya niçin geldin? Eğer bana doğruyu söylersen, doğruluk sana fayda verir. Yalan söylersen bu

⁴⁶ Mehmet Azimli, “Allah’ın Hz. Peygamberi Suikastlerden Koruması Çerçevesinde Sirderdeki Bazı Olayların Tahlilleri”, *İslâmî Araştırmalar Dergisi* 20/1 (Kış 2007), 34.

⁴⁷ Azimli, “Siyerdeki Bazı Olayların Tahlili”, 36.

sana iyilik getirmez. Yapmaya kalkıştığın işten zaten benim haberim var” dedi.

Bedevi, “Bana (hayatımı başışlayacağına dair) güvence verir misin?” diye sordu. Resûl-i Ekrem, “Sen emniyettesin!” deyince bedevi Medine’ye hangi maksatla geldiğini ve Ebû Süfyân’ın çevirdiği işleri teker teker anlattı. Resûl-i Ekrem, bedevinin sabaha kadar Üseyd b. Hudayr’ın evinde hapsedilmesini emretti. Sabahleyin onu serbest bırakıp, “Ben sana emân vermiştim. Haydi, nereye gitmek istersen, git. Ama istersen kendin için bundan daha hayırlı olanı seç!” dedi. Bedevi “Daha hayırlı olan nedir?” diye sordu. Resûl-i Ekrem, “Kelime-i şehadet getirip Müslüman olmandır.” buyurdu. Bedevi, “Şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur, sen de Allah’ın resulüsün. Vallâhi ya Muhammed! Ben senin yanındaki adamlardan korkmadım. Fakat seni görünce aklım başımdan gitti ve zaafa düştüm. Sonra sen, benim yapmaya teşebbüs ettiğim şeyi de anladın. Halbuki bundan hiç kimsenin haberi yoktu. Medine’ye gelirken hiçbir atlı da beni geçmemişti. Anladım ki, sen Allah tarafından korunmaktasın ve hiç şüphesiz hak üzerindedir. Ebû Süfyân’ın cemaati ise şeytan cemaatidir.” dedi. Bu söz üzerine Hz. Peygamber gülümsedi. Bedevi, bir müddet Medine’de kaldıktan sonra Resûl-i Ekrem’den izin alarak Medine’den ayrıldı.⁴⁸

Uhud savaşından sonra bir plan gereği Adal ve Kâre kabileleri altı veya on kişilik bir heyetle Medine’ye gelip Hz. Peygamber’den kendilerine bir irşad heyetinin gönderilmesini istediler. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) de onların taleplerini yerinde bularak kendileriyle birlikte altı, yedi veya on kişilik bir heyet gönderdi. Ancak bu kişiler Recî mevkiinde pusuya düşürülerek bazıları öldürüldü, diğerleri de Mekke’ye götürülerek Kureyş müşriklerine satıldı. Mekkeliler satın aldıkları iki Müslümanı kalabalık önünde acımasızca katlettiler. Etrafa gözdağı vermek için Hubeyb b. Adiy’ın cesedini de bir ağaca asarak teşhir etmeye başlamışlardı. Bu iki olay üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.), Amr b. Ümeyye ed-Damrî ile Seleme b. Eslem b. Hârîş’i, Hubeyb’in cesedini ağaçtan indirip gömme ve Ebû Süfyân’ı öldürme vazifesiyle görevlendirdi. Sonuç olarak iki sahabî Hubeyb’in cesedini ağaçtan indirip toprağa gömme işini başardılar, ancak deşifre oldukları için Ebû Süfyân’ı öldürme imkânı bulamadılar. Müşriklerden bir kişiyi öldürüp üç kişiyi de esir ederek Medine’ye getirdiler.⁴⁹

3.7. Benî Nadîr Suikastından Korunması

Benî Nadîr’in Medine’den sürülmesinin sebebi Hz. Peygamber’e suikast yapmalarıydı. Üzerine büyük bir taş yuvarlamak suretiyle onu öldürmeyi planlamışlardı. Hz. Peygamber’in Benî Nadîr yurdunda bulunması-

⁴⁸ Köksal, *Hiz. Muhammed ve İslâmîyet*, 4/59-61; Elşad Mahmudov, *Sebepleri ve Sonuçları Açısından Hiz. Peygamber’in Savaşları* (İstanbul: İSAM Yayınları, 2010), 373.

⁴⁹ Mahmudov, *Hiz. Peygamber’in Savaşları*, 372-375.

nın sebebi ve suikasttan haberdar olmasıyla ilgili iki ayrı rivayet vardır:

a. Hicretin dördüncü yılı Safer ayında (Temmuz 625) meydana gelen Bi'rimaûne olayında yetmiş İslâm davetçisi tuzağa düşürülüp şehid edilmişti. Kılıçtan kurtulan Amr b. Ümeyye ed-Damrî, olayı Hz. Peygamber'e haber vermek üzere Medine'ye dönerken, yolda Benî Âmir kabilesinden iki kişiye rastladı. Kendilerine saldıranlar Benî Âmir kabilesinden oldukları için bunların da kendilerine düşman olduklarını zannederek onları öldürdü. Halbuki bunlar Müslüman olmuş kişilerdi ve yanlış bilgi sebebiyle öldürülmüşlerdi. Hz. Peygamber (s.a.s.) bunların diyetlerini ödeyeceklerini söyledi. Aralarındaki anlaşma gereğince Benî Nadîr'in de bu diyet için kendilerine düşen payı vermeleri gerekiyordu. Hz. Peygamber (s.a.s.) bu payı kendilerinden istemek için bir grup sahâbî ile birlikte Benî Nadîr'in mahallesine gitti. Güya paylarına düşen kısmı toplamak için hazırlık yapmaya başlamışlardı. Resul-i Ekrem (s.a.s.) bu sırada bir duvarın dibine oturup onları beklemeye başlamıştı. Yahudiler paylarına düşen parayı toplamak yerine, üzerine bir taş atmak suretiyle onu öldürmeyi planlamışlardı. Bu durumu Cebrail, Hz. Peygamber'e haber verince hemen oradan ayrıldı.⁵⁰

b. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Benî Nadîr mahallesinde bulunmasının sebebi, onların bilginleriyle buluşmaktı. Kureyş müşrikleri bir mektup yazarak onlardan Hz. Peygamber'i (s.a.s.) öldürmelerini istemişlerdi. Benî Nadîr bu talebe olumlu bir cevap vererek bir suikast neticesinde Resûl-i Ekrem'i (s.a.s.) öldürmeyi tasarlamışlardı. Hz. Peygamber'e (s.a.s.) haber göndererek, "Arkadaşlarından üç kişi ile birlikte bize gel. Biz de karşınıza üç haham çıkaracağız. Onlarla tartışın. Eğer hahamlarımız sana iman ederlerse, biz de sana tabi oluruz" dediler. Ancak onlar üç hahamı münazara için çıkarmak yerine bu kişilerin elbiselerinin altına gizledikleri hançerlerle Hz. Peygamber'i (s.a.s.) öldürmeyi planlamışlardı. Benî Nadîr'den birisiyle evli olan Medineli bir kadın bu suikastı Müslüman olan erkek kardeşine haber verdi, o da daha yolda iken Resûl-i Ekrem'e yetişip durumu haber verdi. Hz. Peygamber de geri döndü.⁵¹

Daha sonra Hz. Peygamber (s.a.s.) onlara haber göndererek bu hıyanetleri sebebiyle on gün içinde Medine'yi terk etmelerini, bu süreden sonra şehirde kalıp yakalananların öldürüleceğini bildirdi. Nadir oğulları, münafıkların reisi Abdullah b. Übey b. Selûl, Benî Kurayza ve Benî Gatafân kendilerine destek vaadinde bulununca savaşa hazır olduklarını söylediler. Ancak hiçbir destek gelmedi, on beş günlük kuşatmadan sonra teslim oldular ve Medine'den sürüldüler.⁵²

⁵⁰ Vâkıdî, *Hz. Peygamber'in Savaşları*, 2/10; İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 756; Belâzürî, *Ensâbü'l-Eşrâf*, 1/582-583; Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/216; Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet (Medine Devri)*, 4/47, 74-82.

⁵¹ Abdürrezâk, *el-Musannef*, 5/359; Ebû Dâvûd, "el-Harâc ve'l-'imâre ve'l-fey", 22-23.

⁵² Vâkıdî, *Hz. Peygamber'in Savaşları*, 2/10; Ebû Nu'aym, Ahmed b. Abdullah b. Ah-

Benî Nadîr'in Medine'den sürülmesiyle ilgili olarak ilk siyer yazarlarının tamamı birinci rivayete yer verip ikinci rivayeti zikretmezken, ikinci rivayet hadis kitaplarında yer almaktadır. Birinci rivayeti İbn Hişâm, İbn İshâk'tan senetsiz olarak aktarmış; İbn Sa'd da senetsiz olarak rivayet etmiş, Vâkıdî ise "isimlerini bilmediğim ravilerden aldım" demiştir. İkinci rivayetin (hadis) senedi vardır. Senet esas alındığında ikinci rivayetin üstün olduğu görülmektedir. Bu sebeple bazı araştırmacılar ikinci rivayeti tercih etmişlerdir.⁵³

Bize göre şu sebeplerden dolayı birinci rivayetin tercih edilmesi daha uygundur:

1. Siyer yazarları senede hadisçiler kadar önem vermemişlerdir. Bu sebeple siyer kitaplarındaki rivayetlerle hadis kitaplarındaki rivayetleri sadece senedi esas alarak değerlendirmek doğru olmaz. İlkel olarak bizim şöyle bir tespitimiz vardır: Bir olayla ilgili olarak siyer rivayetleri ile hadis rivayetleri çatıştığı zaman olayın bütünlüğü açısından siyer rivayetleri daha uygun görünmektedir.

ii. Olayın cereyan şekline, çok önceden bir planlama olmadığı, bir fırsatı değerlendirmek suretiyle bir nevi kaza süsü verilerek Hz. Peygamber'i öldürülmek teşebbüsünde buldukları anlaşılmaktadır. Bir grubun tuzak kurması sonucunda Resûl-i Ekrem'i öldürmeleri halinde, bunun Müslümanlara karşı savaş açmak anlamına geldiği çok iyi bilinmektedir. Eğer Benî Nadîr'in böyle bir niyeti olsaydı önceden savaş hazırlığı yaparlardı. Oysa Hz. Peygamber'e suikast teşebbüsünden sonra on gün içinde Medine'yi terk etmeleri, aksi takdirde yakalanarak öldürülecekleri bildirilmeden, önce şehri terk etmek üzere hazırlıklara başlamışlardı. Ancak, "Abdullah b. Übey b. Selûl'ün kendilerine 2000 adamıyla yardım edeceği, ayrıca Benî Kurayza ve Benî Gatafân'dan da destek geleceği haberini göndermesi üzerine yerlerinden çıkmayacaklarını ve savaşa hazır olduklarını söylediler."⁵⁴

iii. Benî Nadîr'in Mekkeli müşriklerin talebi üzerine bu suikastı düzenlemeleri oldukça zor görünmektedir. Daha bir yıl önce (4 Eylül 624) Hz. Peygamber'in Benî Nadîr'in ileri gelenlerinden Kâb b. Eşref'i öldürtmesi karşısında bir şey yapamayıp Hz. Peygamber'le antlaşmasını yenileyen Beni Nadîr'in bir yıl sonra (Ağustos 625), Benî Kureyza'yı da yanlarına almadan savaşı göze almaları çok makul görünmemektedir.

med b. İshâk b. Musa b. Mihrân el-İsbehânî, *Delâilü'n-Nübüvve*, thk. Muhammed Revvâs Kal'acî, Abdülberr Abbâs, 2. Baskı, 2 cilt, Beyrut: Dârü'n-Nefâis, 1406/1986), 2/489-490; Nadir Özkuyumcu "Nadir (Benî Nadîr)", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32/275-276.

⁵³ Mehmet Azimli, "Allah'ın Hazreti Peygamberi Suikastlerden Koruması Çerçevesinde Siyerdeki Bazı Olayların Tahlilleri", *İslâmî Araştırmalar Dergisi* 20/1 (Kış 2007), 32.

⁵⁴ Özkuyumcu, Nadir, "Nadir (Benî Nadîr)", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32/275-276.

iv. Sonuç itibariyle Benî Nadîr'le silahları hariç, develerinin taşıyacakları kadar mallarını yanlarında götürme hakkı tanınarak Medine'yi terk etmeleri üzerinde anlaşma yapılmıştır. Yahudilerden hiç kimse esir alınmamıştır. Sadece esir de edilmeden bir kişi öldürülmüştür. O da üzerine taş yuvarlamak suretiyle Hz. Peygamber'i öldürme teşebbüsünde bulunan Amr b. Cihâş'ın Kays kabilesinden kiralanan biri vasıtasıyla öldürülmesidir.⁵⁵ Bu fiilî durum da birinci rivayetin daha doğru olduğunu gösterir.

v. İkinci rivayette üç problem görünmektedir: Birinci olarak haberci kadın, durumu Medine'ye gidip kardeşine haber vermek yerine doğrudan yola çıkmış olan Hz. Peygamber'e haber verebilirdi. İkinci olarak, Ensârî kadın suikast hazırlığını Hz. Peygamber'in yola çıkmasından sonra haber almışsa, bu kadının Medine'ye gidip durumu erkek kardeşine haber verip, onun da daha Hz. Peygamber Benî Nadîr yurduna gelmeden önce yolda iken kendisine yetişip durumu haber vermesi uzak bir ihtimal olarak görünmektedir. Zira bu durumda Hz. Peygamber çoktan Benî Nadîr yurduna varmış olurdu. Üçüncü olarak, Abdürrezzâk ve Ebû Dâvûd'un rivayeti senet bakımından daha sahih görünmekle birlikte metin bakımından bir hayli problemlidir. Çünkü bu rivayette Hz. Peygamber'e suikast teşebbüsünde bulunan kişilerin sayısı üç kişi değil, otuz kişi olarak gösterilmektedir.⁵⁶

İkinci rivayet şu yönüyle doğru olabilir: Benî Nadîr, gerçekten Hz. Peygamber'i öldürmek için bir suikast üzerinde konuşmuş ve bu kadın da durumu kardeşine haber vermiştir. Ancak, bu düşüncelerini gerçekleştirme-mişlerdir. Başka bir sebeple Hz. Peygamber yurtlarına gelince bazıları onu öldürme teşebbüsünde bulunmuştur.

İbn Hacer el-Askalânî (ö. 852/1449)⁵⁷ ve Said Havva (1935-1989)⁵⁸ gibi âlimlerin ikinci rivayet sıhhat bakımından daha üstün olduğu halde siyer ve megâzî yazarlarının birinci rivayeti tercih etmelerini hayretle karşılamalarını biz de makul karşılıyoruz. Çünkü senet odaklı değerlendirme bunu gerektirir. Söz gelimi birinci rivayeti Buhârî ve Müslim birlikte rivayet etmiş olsalar da, onlar yine ikinci rivayeti tercih edeceklerdi. Onların bu ve benzeri rivayetleri kabul etmelerinin temel sebebi "Hz. Peygamber'in hissî mucizesi olmadığı" ve "Kur'ân'ın dışında Resûl-i Ekrem'in herhangi bir vahiy almadığı"⁵⁹ görüşüdür. Esasen biz de müşriklerin mucize taleplerine

⁵⁵ Mahmudov, Hz. Peygamber'in Savaşları, 169.

⁵⁶ Bkz. Abdurrezak, *el-Musannef*, 5/359; Ebû Dâvûd, "el-Harâc ve'l-'imâre ve'l-fey", 22-23.

⁵⁷ Bk. Ebû'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed el-Askalânî, *Fethu'l-bârî bi-şerhi Sahîhi'l-Buhârî* (Beyrut: ts.), 7/332.

⁵⁸ Said Havva, *Hadislerle İslam Tarihi: el-Esas fi's-Sünne*, çev. Abdurrahim Ali Ural vd. (İstanbul: Hikmet Neşriyat, 1989), 2/361.

⁵⁹ Türkiye'de Hz. Peygamber'in Kur'ân dışında herhangi bir vahiy almadığını hararetle savunan akademisyen Mehmed Said Hatiboğlu'dur. Bu konuda *Hız. Peygamber ve Kur'ân Dışı Vahiy* isimli bir kitabı vardır. O da Benî Nadîr olayında Hz. Peygam-

karşı olumsuz cevap verilmesi sebebiyle Hz. Peygamber'e tehadî (meydan okuma) özelliğini taşıyan hissî/kevnî bir mucize verilmediği kanaatindeyiz. Resûl-i Ekrem'in tehadî özelliğini taşıyan tek mucizesi Kur'an'dır, o da hissî değil, aklı bir mucizedir. Fakat bu durum Hz. Peygamber'e (s.a.s.) hiçbir hissî mucize verilmediği sonucunu doğurmaz. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) tehadî özelliğini taşımayan, amacı itibarıyla nusret ve ikram özelliğini taşıyan birçok hissî mucizesi vardır. Ayrıca Kur'an'da geçmiş, an (şimdiki zaman) ve gelecekte haber veren birçok ayet de mevcuttur.⁶⁰ Bu âyetler aynı zamanda Hz. Peygamber'in (s.a.s.) haberî mucizesi sayılır. Birinci rivayet, suikastın Cebrail tarafından haber verildiği ifade edildiği için aynı zamanda haberî mucize sayılır. Bize göre Hz. Peygamber (s.a.s.) Kur'an dışında pek çok vahiy almıştır. Bunlar arasında haberî mucize nitelikli vahiyler de vardır. Biz de birinci rivayetin haberî mucize özelliğini taşıyan bir olay olduğunu kabul ediyoruz.

3.8. Hayber Fethinin Akabinde Zehirli Yemekten Korunması

Hayber'in fethedilmesinden (628) sonra Yahudiler Hz. Peygamber'i zehirleyerek öldürmeye karar vermişlerdi. Bunun için kullanılacak en elverişli kişi babası, amcası, kocası ve kardeşi bu savaşta öldürülmüş olan Zeyneb bint Hâris'ti. Bu karar doğrultusunda Zeyneb, Hz. Peygamber'e bir bütün olarak kızartılmış ve üzerine zehir sürülmüş bir koyun eti getirdi. Koyunun kol ve kürek kemiklerindeki etlerine daha fazla zehir sürülmüştü. Akşam namazından sonra Resûl-i Ekrem (s.a.s.), Hayber'de ashabıyla beraber yemeğe oturdu, koyunun kol bölgesinden bir parça et alıp ağzına attı. Etin zehirli olduğunu anladı ve lokmayı yutmadan dışarı çıkardı; yanındakilere de ellerini etten çekmelerini ve gelen yemeği yememelerini söyledi. Ancak ashaptan Bişr b. Berâ el-Ensârî acele ederek ağzına aldığı lokmayı yutmuştu. Bu sebeple Bişr zehirlendi ve öldü. Bu olay üzerine Zeyneb, Hz. Peygamber (s.a.s.) tarafından sorguya çekildi. Zeyneb "babası, kardeşi, amcası ve kocası bu savaşta öldürüldüğünden kendisini öldürmek istediğini, eğer peygamberse zaten suikastın kendisine vahiyle haber verileceğini, eğer sadece bir melikse bu durumda insanların ondan kurtulmuş olacağını düşündüğünü" anlattı. Hz. Peygamber Zeyneb'i affetmiş olmakla birlikte sonradan Bişr ölmesi

ber'in vahiy aldığını kabul etmez (Bk. s. 112). Mehmet Azimli her ne kadar Hz. Peygamber'in Kur'an dışında vahiy aldığını kabul etse de "Hz. Peygamber'in hayatının her safhasında, ilahî yardımlar sayesinde davetini yaptığı, Allah'ın devamlı olarak onun hayatına müdahil olduğu ve adım başı mucizeler gösterdiği şeklindeki bir anlayış çıkarılmamalıdır. Çünkü bu tür vahiylerin ilahî yardım amaçlı olmadığı açıktır." (Azimli, "Hz. Peygamber'in Hicreti" 59).

⁶⁰ Bk. Hikmet Zeyveli, *İlahi Dinlerde Mucize ve Gayb* (İstanbul: Kuramer Yayınları, Ekim 2018), 192-194.

üzerine kasden adam öldürme suçundan dolayı kısasen öldürülmüştür.⁶¹

Azimli'ye göre Mâide 5/67. âyeti ile tebliğ vazifesini yerine getirmesi konusunda Hz. Peygamber'e (s.a.s.) insanlardan çekinmemesi gerektiği söylenilmek suretiyle psikolojik bir teşvik ve telkin yapılmıştır; âyetten onun korunması gerektiği şeklinde bir anlam çıkarmamak gerekir, nitekim âyetin nüzulünden sonra da korunmaya devam etmiş, hatta ölümü de üç yıl sonra Zeyneb'in getirdiği zehirli et yüzünden olmuştur.⁶²

Öncelikle Hz. Peygamber'in (s.a.s.) ölümünün bu zehirli et yüzünden olduğu kesin değildir. Ancak bu zehir vücudunda bazı hasarlar bırakmış olabilir. Bu et sebebiyle vefat etmiş olsa dahi bu durum onun korunmadığı anlamına gelmez. Çünkü korunması tebliğ ihtiyacına binaendir. Son âyetler indikten sonra artık herhangi bir sebeple vefat edebilir. Ayrıca Cenab-ı Allah tarafından korunma taahhüdünün verilmesi, korunma tedbirlerinin kaldırılmasını gerektirmez. Âyetin nazil olmasıyla birlikte kendisini korumaktan vazgeçmeleriyle ilgili talebi -eğer rivayet sahihse- o ana ilişkin bir tavrı olmalıdır.

3.9. Sümâme b. Ūsâl'den Korunması

Yemâme'deki Benî Hanîfe kabilesinin iki emîri vardı. Sümâme b. Ūsâl bu iki emirden biriydi. Sümâme, Hacr (Riyad) şehrinde yaşıyor, ikinci emîr Hevze ise Hıdrime'de⁶³ ikamet ediyordu. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) hicretin yedinci yılı Muharrem ayında (Mayıs 628) Selî b. Amr'ı kendilerine göndererek onları İslâmiyet'e davet etti. Bir hayli çıkarıcı olduğu anlaşılan Hevze, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) vefatından sonra peygamberlik ve iktidar mevkiinin kendisine geçmesi şartıyla bu daveti kabul edeceğini bildirdi. Tabîî olarak bu teklif reddedildi. Sümâme'nin nasıl cevap verdiği bilinmemekle birlikte, Hz. Peygamber'e karşı düşmanca davranışlar sergilediği bilinmektedir.

Ticaretle meşgul olan Sümâme daha önce de müteaddit defalar Mekke ve Medine'ye gelmişti, Resûl-i Ekrem'i (s.a.s.) tanıyordu. Bir seferinde Hz. Peygamber'e (s.a.s.) uğrayarak onu öldürmek istemiş, ancak amcası böyle bir cinayet işlemesine engel olmuştu. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.) kanının dökülmesini mubah kılmış ve onu ele geçirmek imkânını bahşetmesi için Allah'a dua etmişti.

Sümâme, umre için Yemâme'den Mekke'ye giderken Necid civarında Muhammed b. Mesleme komutasındaki Kuratâ Seriyyesi (630) tarafından yakalanarak Hz. Peygamber'in huzuruna getirildi. Yakalayanlar onun kim

⁶¹ Vâkıdî, *Hz. Peygamber'in Savaşları*, 2/334-336; İbn Hişâm, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 877; Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, 7/200-205; Gülgün Uyar, "Zeyneb bint Hâris", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 2013), 44/360.

⁶² Azimli, "Siyerdeki Bazı Olayların Tahlilleri", 35-36.

⁶³ Yemâme bölgesinde bir yerleşim merkezidir.

olduğunu bilmiyorlardı. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) onlara “Siz kimi yakalamış olduğunuzu biliyor musunuz? Bu, Sümâme b. Üsâl el-Hanefî’dir. Ona iyi esir muamelesi yapın. Kendisini hoş tutunuz, incitmeyiniz.” buyurdu.

Sümâme’yi mescidin direklerinden birine bağladılar. Hz. Peygamber (s.a.s.) ailesinin yanına döndü ve onlara “yanınızda bulunan yiyecekleri bir araya getirip ona gönderin” buyurdu. Yeni doğurmuş sağmal devenin sütünden de bir miktar kendisine verilmesini emretti. Fakat Sümâme’nin bağlı bulunduğu direktan çözülmesine izin vermedi.

Resûl-i Ekrem, yanına gelip, “Ey Sümâme! Müslüman ol!” buyurdu. Fakat Sümâme müsbet cevap vermedi. Resûl-i Ekrem, “Ey Sümâme! Gönünde ne var? İçinden ne geçiriyorsun?” diye sordu.

Sümâme, “Ey Muhammed! Gönümde hayır var! Eğer beni öldürecek olursan kanlı bir katili öldürmüş olursun! Eğer bana iyilik eder ve beni bağışlarsan iyiliğe şükür eden ve iyilik bilen bir kimseye iyilik etmiş olursun! Eğer kurtulmam için benden mal istersen, arzu ettiğin kadar iste ve al!” dedi. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) ikinci ve üçüncü gün de Sümâme’nin yanına gidip aynı soruyu sordu. Verdiği cevaplar değişmemiş, hep aynı olmuştu. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem, “Sümâme’yi çözüp salınız” buyurdu. Üç gün sonra fidyersiz salıverildiğine hayret etmişti. Gördüğü iyi muamele kendisini oldukça memnun etmişti. Mescidin yakınında bulunan bir suda gusül abdesti aldı. Sonra geri gelip müslüman olduğunu açıkladı ve Hz. Peygamber’e (s.a.s.) biat etti. Eskiden kendisinin düşmanı olduğunu, bu olaydan sonra kendisini çok sevdiğini söyledi. Daha sonra umre yapmak üzere Hz. Peygamber’den (s.a.s.) izin istedi. Allah Resûlü (s.a.s.) İslâmî usule göre kendisine umre yapmayı öğretti. Böylece Sümâme telbiye getirerek Mekke’ye giren ilk müslüman olmuştur.⁶⁴

3.10. Fedâle’den Korunması

Fedâle b. Umeyr b. Mülevvîh anlatıyor: Mekke’nin fethi (626-630) sırasında Hz. Peygamber’i (s.a.s.) öldürmeyi düşünmüştüm. Kâbe’yi tavaf ederken yavaşça yanına yaklaştım. Bana, “Sen Fedâle misin?” diye sordu. Ben de, “Evet!” dedim. Bana, “İçinden ne geçiriyorsun?” dedi. Ben “Hiçbir şey!” dedim. Bunun üzerine gülümsedi, elini göğsümün üzerine koydu ve benim için istiğfarda bulundu. O zaman kalbim öyle bir sükûnet buldu ki, Allah’a yemin olsun, daha elini kaldırmadan dünyada benim için ondan daha sevgili bir kimse bulunmadığını hissettim.⁶⁵

⁶⁴ İbn Sa’d, *Tabakât*, çev. Ahmet Aslan vd., (İstanbul: Siyer Yayınları, 2014), 8/ 96; Buhârî, “Kitâbü’l-Megâzî”, 69 (5/117); Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 2/452; Köksal, Hz. Muhammed ve İslâmiyet, 6/9-11; Asri Çubukçu, “Sümâme b. Üsâl”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2010), 38/131.

⁶⁵ İbn Hişâm, *es-Sîretü’n-Nebeviyye*, 941; Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/216.

3.11. Şeybe b. Osman'dan Korunması

Şeybe b. Osmân b. Ebî Talha el-Hacebî, Kureyş'in Abdüddâroğulları kolundandır. Kâbe hizmetlerinden hicâbe görevini ifa ettiği için Hacebî nisbesiyle anılır. Amcası Bedir Savaşında Hz. Hamza, babası da Uhud Savaşında Hz. Ali tarafından öldürülmüşlerdi. Bu sebeple Hz. Peygamber'e karşı büyük bir nefreti vardı. Mekke'nin fethinden sonra Hz. Peygamber (s.a.s.), Hevâzin kabilesiyle savaşmak için Huneyn vadisine doğru giderken henüz müslüman olmadığı halde Şeybe b. Osman da orduya katılmıştı. Maksudı Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) safında savaşmak değil, Onunla savaşan Hevâzin kabilesine yardım etmektir. Yapmak istediği şey de bir fırsatını bulup Hz. Peygamber'i (s.a.s.) öldürmektir. Böylece amcasının ve babasının intikamını almış olacaktır. Bu sebeple hep Resûl-i Ekrem'i (s.a.s.) takip etmeye çalıştı. Huneyn vadisinde Müslümanların pusuya düşürülüp dağıldıkları ve Hz. Peygamber'in (s.a.s.) çevresinde kimsenin kalmadığı bir sırada onu öldürmek için teşebbüse geçtiyse de, bu düşüncesini gerçekleştiremedi (630). Kendi ifadesine Hz. Peygamber (s.a.s.) Şeybe'yi görmüş ve niyetini anlamıştı. Resûl-i Ekrem (s.a.s.), hemen kendisini yanına çağırarak elini göğsünün üzerine koymuş ve hidayete ermesi için Allah'a dua etmişti. Daha elini göğsünden çekmeden Şeybe'nin duyduğu kin kaybolup gitmişti. Bunun üzerine Müslüman olmuş ve Hevâzinliler'e karşı Müslümanlarla birlikte savaşmıştı.⁶⁶ Şeybe diyor ki: "Benim için o dakikada ondan daha sevgili bir adam olamazdı." İman edince Hz. Peygamber (s.a.s.) kendisine "Haydi git ve savaş!" demiştir. Savaş anındaki hissiyatını şöyle anlatıyor: "Ben gittim, Hz. Peygamber'in önünde savaştım. Eğer o anda babama rast gelseydim, onu da vururdum!"⁶⁷

3.12. Âmir b. Tufeyl'den Korunması

Âmir b. Tufeyl, Âmir b. Sa'saa kabilesinin ileri gelenlerindendi. Tanınmış bir şairdi. Hz. Peygamber (s.a.s.) tarafından Benî Âmir kabilesine irşad için gönderilen muallimler heyetini Bi'rîmaûne'de pusuya düşürerek öldüren grubun başıydı. Amcası Ebû Berâ'nın ölümünden sonra Benî Âmir'in reisi oldu. Tebük Seferi'nden (630) sonra Benî Âmir kabilesinin heyeti Medine'ye gelmişti. Heyet içinde Âmir b. Tufeyl de vardı. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) Müslüman olmasını teklif edince Âmir, "Müslüman olursam bana ne vereceksin?" diye sordu. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Müslümanların faydalandıklarından sen de faydalanacak, onların mükellef tutuldukları şeylerden sen de sorumlu olacaksın" dedi. Bunun üzerine Âmir, Müslüman olması karşılığında iktidara ortak olmayı veya Resûl-i Ekrem'in vefatından

⁶⁶ Salih Karacabey, "Şeybe b. Osman", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 2010), 39/48.

⁶⁷ İbn Hişâm, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 964; İbn Sa'd, *Tabakât*, 6/65-68

sonra idarenin kendisine geçmesini şart koştu. Bunun kabul edilmemesi halinde hücumla geçeceğini söyledi ve Resûl-i Ekrem’i (s.a.s.) tehdit etti. Âmir’in Medine’ye gelmekteki asıl maksadı Hz. Peygamber’le (s.a.s.) anlaşmak değil, ona suikastta bulunmaktı. Suikast teşebbüsünde bulunsa da bunu başaramadı. Emeline ulaşamayınca da Hz. Peygamber’e karşı daha büyük bir kin ve öfkeyle Medine’den ayrıldı; memleketine dönerken yolda boynunda bir çiban çıktı ve çiban yüzünden öldü.⁶⁸

Âmir b. Tufeyl’in Hz. Peygamber’e (s.a.s.) suikast düzenlemesiyle ilgili kaynaklarda şu bilgiye yer verilir: Âmir, Erbed b. Kays ile Hz. Peygamber’i (s.a.s.) öldürmek üzere anlaşmışlardı. Yanına gittiklerinde Âmir Hz. Peygamber’i meşgul edecek, Erbed de fark ettirmeden kılıcıyla onu öldürecekti. Anlaştıkları şekilde yaptılar. Âmir, yüzüne karşı durarak Hz. Peygamber’i (s.a.s.) konuşmasıyla meşgul etti, fakat Erbed hiçbir şey yapmadı. Huzurundan ayrılıp gittikten sonra Âmir, Erbed’e “Neden vurmadın?” diye sordu. Erbed ise, “Nasıl vurayım? Ne zaman ona vurmayı düşündüysem, seni, onunla benim arama girmiş olarak gördüm. Sana mı vuraydım?” diye cevap vermiştir.⁶⁹

Hz. Peygamber (s.a.s.), korunmasıyla ilgili âyet nazil olmadan önce özel muhafız kullanmamakla birlikte, bazen sahâbe kendisi talep etmese de özellikle savaşlarda onun bekçiliğini ve muhafızlığını yaparlardı. “Allah seni insanlardan koruyacaktır.” âyeti nâzil olduktan sonra “Ey insanlar! Etrafımda nöbet tutmaya gerek yok, ayrılıp gidebilirsiniz. Çünkü beni Rabbim koruyor!” dediği rivayet edilmektedir.⁷⁰ Bu rivayeti âyetin nazil olduğu ana ait bir durum olarak değerlendirmek daha uygun olur. Çünkü Hz. Peygamber (sav) bu âyetin nüzulünden sonra da muhafız kullanmıştır.

SONUÇ

Hz. Muhammed (s.a.s.) son peygamber olduğu için, Kur’ân’ın son âyeti nazil oluncaya kadar yaşaması lazımdı. Bu da onun korunmasını gerektiriyordu. Diğer peygamberler için böyle bir durum söz konusu değildi. Çünkü bir peygamber öldürülse, Yüce Allah arkasından başka bir peygamberi gönderiyordu. Dolayısıyla diğer peygamberlerin öldürülmekten korunması onların genel özelliklerinden biri değildi.

Hz. Peygamber (s.a.s.), tebliğ konusunda oldukça hassas olmakla birlikte Medine’de suikast olaylarının çoğalması neticesinde öldürülmekten

⁶⁸ Ahmet Önkal, “Âmir b. Tufeyl”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 1991), 3/68.

⁶⁹ İbn Hişâm, *es-Sıretü’n-Nebeviyye*, 1064-1065; Beyhakî, Ahmed b. el-Huseyn b. Ali b. Musa el-Horasânî, *Delâilü’n-Nübüvve ve ma’rifatü ahvâli sâhibi’s-Şerî’a* (Beirut, Dâru’l-Kütübü’l-İlmiyye, 1405), 5/318; Kādî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/216.

⁷⁰ Tirmizî, “Tefsîrü’l-Kur’ân”, 6 (No: 3046); Hâkim, *el-Müstedrek*, 2/342; Kādî İyâz, *eş-Şifâ*, 1/213.

endişe ettiği anlaşılmaktadır. Bunun üzerine Cenab-ı Allah, “Allah seni insanlardan koruyacaktır” (el-Mâide 5/67) âyetini inzal ederek, kendisini koruyacağını vaat etmiş ve tebliğ konusunda daha duyarlı olması hususunda kendisini ikaz etmiştir. Âyet, tebliğ bağlamında nazil olduğu için korunmasının da bu çerçevede geçerli olduğunu söyleyebiliriz.

Hız. Peygamber'in (s.a.s.) Allah tarafından korunacak olması korunma tedbirlerinin ihmal edilmesini gerektirmez. Nitekim vefat edinceye kadar kendisinin bu tedbirleri aldığı görülmektedir. Söz konusu âyet nazil olduğu zaman sahabeden kendisini korumayı bırakmalarını istediğine dair rivayetler vardır. Bu rivayetler ya âyetin indiği anla ilgili olmalıdır ya da bu rivayetlerin gerçekliğinde problem var demektir.

Hız. Peygamber'in (s.a.s.) korunması, mucizevî yollarla olabileceği gibi tabii yollarla da olabilir. Bu konuda aslolanın tabii yollarla korunması olduğu düşüncesindeyiz. Gerek savaş, gerekse ikamet hallerinde koruma tedbirlerini alması da bunu göstermektedir. Ancak tabii yollarla korunmasının mümkün olmadığı yerlerde mucizenin devreye girmesini de normal karşılıyoruz. Mekke döneminde müşriklerin Hız. Peygamber'den (s.a.s.) müteaddit defalar mucize isteyip de kendilerine mucize verilmemesi durumundan aşırı genelleme yaparak Resûl-i Ekrem'e (s.a.s.) Kur'ân'dan başka mucize verilmediği şeklinde bir sonuç çıkarmayı hatalı bir düşünce olarak değerlendiriyoruz. Hız. Peygamber'in (s.a.s.) tehdidî özelliğini taşıyan tek mucizesi Kur'ân'dır. O'nun tehdidî özelliğini taşıyan herhangi bir hissî/kevnî mucizesi yoktur. Ancak bu durum onun ikram ve yardım amaçlı hissî ve haberî mucizelerinin olmadığını göstermez. Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) korunması bazı hallerde mucizevî olaylarla gerçekleşmiştir. Onun korunması konusunda daha çok bu tür olaylar önce çıktığı için, biz de bunları zikrettik. Bazen mucize yoluyla korunmuş olması her daim bu şekilde korunduğu anlamına gelmez.

Hız. Peygamber'in (s.a.s.) suikastler karşısında bazen mucizevî yollarla korunması, davetini ve mücadelesini mucizeler üzerine oturttuğu anlamına gelmez. Elbette o, hayatını ve mücadelesini tabii ve sosyal hayatın gerektirdiği kurallara uygun şekilde gerçekleştirdi. Ancak tabii yoldan giderken karşısına önemli bir engel çıktığında bazen Yüce Allah bu engeli ona mucizevî yollarla atlatmıştır. Burada mucizevî yol dediğimiz durum da çoğunlukla tehlikenin Cebrail vasıtasıyla haber verilmesinden ibarettir. Yardım amaçlı hissî mucizeler sanılanın aksine o kadar çok değildir.

Netice itibariyle Hız. Peygamber (s.a.s.) savaşlarda olsun ikamet halinde olsun, öldürülmekten korunmuş, kendi döşeginde hastalık sebebiyle vefat etmiştir. Böylece koruma vaadi ile gerçeklik örtüşmüştür.

Bu çalışmada kullandığımız rivayetlerden bazıları zayıf olabilir. Ancak zayıf olması uydurma olması anlamına gelmemektedir. Faziletler alanında zayıf hadislerin kullanılması makul karşılandığı gibi, bir âyetin açık anla-

mını destekleyen zayıf rivayetlerin kullanılmasını makul karşılıyoruz.

Bazı çalışmalarda mucizevî bir durumu içeren rivayetler sıhhat açısından ele alınarak reddediliyor gibi görünse de, gerçekte bu rivayetler zayıf oldukları için değil, Hz. Peygamber'in Kur'an'dan başka mucizesi olmadığı ve yine Kur'an'dan başka bir vahiy almadığı görüşüne dayanılarak reddedilmektedirler. Biz bunu önyargılı bir tutum olarak değerlendiriyoruz.

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) mucizevî yollarla korunması aynı zamanda onun peygamber oluşunun delillerindedir.

KAYNAKÇA

Abduh, Şeyh Muhammed ve Muhammed Reşid Rızâ. *Menâr Tefsiri*. Çev. Mehmet Erdoğan & İbrahim Tüfekçi. İstanbul: Ekin Yayınları, 2011.

Abdürrezzâk, Ebû Bekr Abdürrezzâk b. Hemmâm b. Nâfi' es-San'ânî el-Himyerî. *el-Musannef*. Thk. Habîbu'r-Rahmân el-A'zamî. İkinci baskı. 11 Cilt. Beyrut: el-Mektebü'l-İslâmî, h.1403.

Aclûnî, İsmail b. Muhammed. *Keşfü'l-hafâ ve müzîlü'l-ilbâs 'ame'stehere mine'l-ehâdîsi 'alâ elsineti'n-nâs*. 2. Baskı. Beyrut: Dâru İh-yâi't-Türâsi'l-'Arabî, h. 1351.

Ahmed b. Hanbel. *el-Müsned*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1982.

Aydınlı, Abdullah. "Dü'sûr b. Hâris". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 10/51. İstanbul: TDV Yayınları 1994.

Azimli, Mehmet. "Olağanüstü Olaylar Örgüsünde Hz. Peygamber'in Hicreti". *Milel ve Nihal* 5/3 (Aralık 2008), 51-79.

Azimli, Mehmet. "Allah'ın Hz. Peygamberi Suikastlerden Koruması Çerçevesinde Siyerdeki Bazı Olayların Tahlilleri". *İslâmî Araştırmalar Dergisi* 20/1 (Kış 2007), 31-37.

Beyhakî, Ahmed b. el-Huseyn b. Ali b. Musa el-Horasânî. *Delâilü'n-Nübüvve ve ma'rifetü ahvâli sâhibi's-Şerî'a*. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-'İlmiyye, 1405.

Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail b. İbrahim b. el-Mugîre. *el-Câmi'u's-sahîh*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1982.

Bulut, Mehmet. "İsmet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 23/134-136. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

Çubukçu, Asri. "Sümâme b. Üsâl". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 38/131-132. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.

Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî. *Sünenü Ebî Dâvûd*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981.

Ebû Nu'aym, Ahmed b. Abdullah b. Ahmed b. İshâk b. Musa b. Mihrân el-İsbehânî. *Delâilü'n-Nübüvve*. Thk. Muhammed Revvâs Kal'acî ve Abdülber Abbâs. 2. Baskı. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'n-Nefâis, 1406/1986.

Fayda, Mustafa. "Bahîrâ". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 4/486-487. İstanbul: TDV Yayınları, 1991.

Fayda, Mustafa. “Velid b. Mugîre”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 43/33-34. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.

Hâkim, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah b. Muhammed en-Nîsâbüri. *el-Müstedrek ‘ale ş-Sahîhayn*. Thk. Mustafa Abdülkadir Atâ. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-‘İlmiyye, 1411/1990.

Harman, Ömer Faruk. “İsmâil”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 23/76-80. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

Hatiboğlu, Mehmed Said. Hz. Peygamber ve Kur'an Dışı Vahiy. 2. Baskı. Ankara: Otto Yayınları, 2009.

İbn Hacer el-Askalânî, Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed. *Fethu'l-bârî bi-şerhi Sahîhi'l-Buhârî*. Beyrut: ts.

İbn Hişâm, Ebû Muhammed Abdülmelik b. Hişâm. *es-Sîretü'n-Nebeviyye*. 3. Baskı. Thk. Mustafâ es-Sekâ vd. Beyrut: Dâru İbn Kesîr, 1427/2005.

İbn İshâk, Muhammed. *Hz. Peygamber'in Hayatı ve Gazveleri – Kitâbü's-Siye ve'l-Meğâzî*. Çev. Ali Bakkal. İstanbul: İlk Harf Yayınları, 2013.

İbn Kesîr, Ebü'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesîr el-Kureşî ed-Dımaşkî. *el-Bidâye ve'n-nihaye*. 15 Cilt. Dâru'l-Fikr, 1407/1986.

İbn Sa'd, Muhammed b. Sa'd b. Menî el-Hâşimî el-Basrî. *et-Tabakâtü'l-kübrâ*. Çev. Ahmet Aslan vd. İstanbul: Siyer Yayınları, 2014.

İzzet Derveze. *Nüzul Sırasına Göre Kur'an Tefsiri*. Çev. Mehmet Baydaş vd. İstanbul: Ekin Yayınları, 1997.

Kādî Abdülcebbar b. Ahmed. *Tesbîtu Delâili'n-Nübüvve (Mucizelerle Hz. Peygamber'in Hayatı)* (Metin ve Çeviri). Çev. M. Şerif Eroğlu & Ömer Aydın. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı, 2017.

Kādî İyâz. *eş-Şifâ bi-ta'rîfi hukûki'l-Mustafâ*. 2 Cilt. Thk. Abdüsselâm Muhammed Emîn. Lübnan: Dâru'l-Kütübî'l-‘İlmiyye, 1971.

Karacabey, Salih. “Şeybe b. Osman”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 39/48. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.

Kitâb-ı Mukaddes. İstanbul 1995.

Köksal, M. Âsım. *İslâm Tarihi Hz. Muhammed ve İslâmiyet (Mekke Devri)*. İstanbul: Şâmil Yayınevi, 1981.

Mahmudov, Elşad. *Sebepleri ve Sonuçları Açısından Hz. Peygamber'in Savaşları*. İstanbul: İSAM Yayınları, 2010.

Müslim, Ebü'l-Huseyn Müslim b. el-Haccâc. *el-Câmi'u's-sahîh*. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1413/1992.

Önkâl, Ahmet. “Âmir b. Tufeyl”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 3/68. İstanbul: TDV Yayınları, 1991.

Önkâl, Ahmet. “Hicret”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 17/460-462. İstanbul: TDV Yayınları, 1991.

Özkuyumcu, Nadir. “Nadîr (Benî Nadîr)”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 32/275-276. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.

Râzî, Fahrüddîn. *Tefsîr-i Kebîr – Mefâtihu'l-Gayb*. Çev. Lütfullah Ce-

beci v.dğr. Ankara: Akçağ Yayınları, 1990.

Said Havva. *Hadislerle İslam Tarihi - el-Esas fi's-Sünne*. Çev. Abdurrahim Ali Ural vd. İstanbul: Hikmet Neşriyat, 1989.

Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre. *el-Câmi'u's-sahih*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981.

Uyar, Gülgün. “Zeyneb bint Hâris”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 44/360. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.

Ünal, Yavuz. “Sürâka b. Mâlik”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 38:161. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.

Vâkıdî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ömer. *H. Peygamber'in Savaşları (Kitâbü'l-Meğâzi)*. 3 Cilt. Çev. Musa K. Yılmaz v.dğr. İstanbul: İlk Harf Yayınevi, 2014.

Yeprem, Mustafa Saim. *Mâtürîdî'nin Akîde Risâlesi ve Şerhi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011.

Zemahşerî, Ebu'l-Kâsım Cârullah Mahmûd b. Ömer b. Muhammed el-Hârizmî. *Keşşâf Tefsiri*. Çev. Abdülaziz Hatip v.dğr. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2017.

Zeyveli, Hikmet. *İlahî Dinlerde Mucize ve Gayb*. İstanbul: Kuramer Yayınları, 2018